

Kestävän kehityksen edistäminen Jy- väskylän ammattikorkeakoulussa opiskelijoiden ympäristökyselyn poh- jalta

Jenni Alppisara

Opinnäytetyö

Helmikuu 2021

Luonnonvara- ja ympäristöala

Agrologi (AMK), maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelma

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

JAMK University of Applied Sciences

Tekijä(t) Alppisara, Jenni	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Helmikuu 2021
	Sivumäärä 122	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Kestävän kehityksen edistäminen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa opiskelijoiden ympäristökyselyn pohjalta		
Tutkinto-ohjelma Agrologi (AMK)		
Työn ohjaaja(t) Vertainen, Laura		
Toimeksiantaja(t) KiertotalousAMK-hanke/Knuuttila Kirsi		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Jyväskylän ammattikorkeakoulussa (JAMK) haluttiin selvittää, mitä ympäristöön liittyviä asioita opiskelijat pitävät tärkeinä. JAMKin epävirallinen ympäristötyöryhmä toteutti opiskelijoille suunnatun kestävän kehityksen kyselyn tammikuussa 2020 osana hanketta nimeltä Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin (KiertotalousAMK-hanke). Kyselyssä selvitettiin opiskelijoiden asenteita ja mielipiteitä ympäristövaikutuksista heidän omassa arjessaan ja JAMKin toiminnassa, sekä toimenpide-ehdotuksia kestävän kehityksen edistämiseksi JAMKissa. JAMK oli mukana KiertotalousAMK-hankkeessa, jonka tavoitteena oli lisätä tietoisuutta kiertotaloudesta ja kestävästä kehityksestä ammattikorkeakouluissa. Hanke toteutettiin vuosina 2018–2020 ja sen rahoittajana toimi Opetus- ja kulttuuriministeriö.</p> <p>Tutkimusote oli tutkimuksellinen kehittämistyö. Aineistona toimi opiskelijoiden ympäristökysely ja aineisto analysoitiin teorialähtöisellä sisällönanalyysillä. Opiskelijakyselyn lisäksi tavoitteena oli viedä käytännön toteutukseen jokin kyselyn pohjalta esiin nouseva asia.</p> <p>Kyselyn tuloksista selvisi kiinnostavia, ajankohtaisia ja tärkeitä opiskelijoiden näkökulmia ympäristöasioiden edistämiseksi JAMKissa. Keskeisimmät esiin nousseet aiheet JAMKin toiminnassa olivat ruokahävikki ja kierrätysmahdollisuuksien vähyyys. Kyselyn tuloksia hyödynnettiin jo heti alkuun JAMKin ruokapalvelukilpailutuksessa ja uusien jätteastioiden hankinnassa. Tulosten pohjalta tuotettiin myös jätteiden lajitteluohjeet uusien jätteastioiden yhteyteen. Tuloksia voidaan hyödyntää JAMKin ympäristötyössä myöhemmässäkin vaiheessa. Tuloksista on pääteltävissä, että opiskelijoiden keskuudessa tunnustetaan jo nyt hyvin laaja-alaisesti erilaisia ympäristövaikutuksia. Vastausten perusteella opiskelijat kokevat ympäristöasiat merkityksellisiksi ja oman mielipiteen esille tuomisen tärkeäksi. Opiskelijoilta on mahdollista saada ajankohtaisia ja uusia näkökulmia ympäristöasioihin, joten heidän mielipidettään kannattaa kuunnella ja huomioida päätöksenteossa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) kestävä kehitys, ympäristövaikutus, kyselytutkimus, opiskelija, lajitteluohjeet		
Muut tiedot (Salassa pidettävät liitteet) Liitteenä Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu, 67 sivua		

Description

Author(s) Alppisara, Jenni	Type of publication Bachelor's thesis	Date February 2021 Language of publication: Finnish
	Number of pages 122	Permission for web publication: X
Title of publication Promoting sustainable development in Jyväskylä University of Applied Sciences based on results of students' questionnaire survey		
Degree programme Agricultural and rural industries		
Supervisor(s) Vertainen, Laura		
Assigned by CircularUAS project /Knuuttila Kirsi		
Abstract <p>Jyväskylä University of Applied Sciences (JAMK) wanted to find out students' attitudes and opinions towards environmental concerns. JAMK participated in the national Circular Economic Competence Universities of Applied Sciences (CircularUAS) program, which aimed to increase awareness of the circular economy and sustainable development in Universities of Applied Sciences in Finland. Sustainable development survey for students was carried out by JAMK's unofficial environmental team in January 2020 as part of the CircularUAS program. The survey examined students' opinions about environmental impacts in their personal lives and in JAMK's operations and gathered students' proposals for promoting sustainable development in JAMK. CircularUAS program was funded by Ministry of Education & Culture of Finland.</p> <p>The research approach was action research. The research method was a sustainable development survey for students and results were analysed with a theory-based content analysis. The objective was also to put into practice at least one topic that emerged from the student survey.</p> <p>Survey results revealed important information from students' point of view for promoting environmental issues at JAMK. The most important issues in JAMK's operations from student's point of view were food waste and lack of recycling opportunities. New waste sorting instructions were produced within the acquisition process of new waste bins. The results can be further utilised in JAMK's environmental work. A wide range of environmental impacts are already being identified among students. It can be concluded from survey results, that students perceive environmental issues relevant, and feel important to be able to express their own opinion.</p>		
Keywords/tags (subjects) sustainable development, environmental impact, questionnaire survey, student, waste sorting instructions		
Miscellaneous (Confidential information) Appendix: Jyväskylä University of Applied Sciences publication, 67 pages		

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Kehittämistyön tarkoitus ja tavoitteet	8
3	Kohti kestävämpää tulevaisuutta.....	10
3.1	Kestävän kehityksen edistäminen Suomessa.....	10
3.2	Kestävän kehityksen edistäminen ammattikorkeakouluissa	12
3.3	Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) kestävä kehityksen ohjelma ...	14
4	Menetelmät ja aineisto.....	15
4.1	Tutkimuksellinen kehittämistyö	15
4.2	Kestävän kehityksen kysely opiskelijoille	16
4.3	Jätelajitteluastiat	16
4.4	Lajitteluohjeistukset	18
4.5	Aineiston analysointi	19
5	Tulokset	20
5.1	Kysymys nro 6: Mitkä asiat arjessasi aiheuttavat mielestäsi suurimpia ympäristövaikutuksia?.....	21
5.1.1	Ruoka	21
5.1.2	Jätteet	23
5.2	Kysymys nro 7: Mitkä asiat JAMKin toiminnassa aiheuttavat mielestäsi eniten ympäristövaikutuksia?.....	26
5.2.1	Ruoka	26
5.2.2	Jätteet	28
5.3	Kysymys nro 9: Mainitse 3–5 ehdotusta toimenpiteistä, joilla voitaisiin edistää kohdassa 8 mainitsemiasi ympäristöasioita	30
5.3.1	Ruoka	30
5.3.2	Jätteet	33
5.4	Tulosten tulkinta.....	36

6	Johtopäätökset.....	37
7	Pohdinta.....	38
7.1	Luotettavuus ja eettisyys.....	38
7.2	Tulosten tarkastelu.....	39
7.3	Työn hyödyt ja jatkotutkimustarpeet.....	40
	Lähteet	43
	Liitteet	46
	Liite 1. Ympäristökysely opiskelijoille	46
	Liite 2. Lajitteluohjeistukset.....	48
	Liite 3. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu Alppisara & Knuuttila 2020 ...	56
	Kuviot	
	Kuvio 1. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet	11
	Kuvio 2. JAMKin uusi jätelajittelija	17
	Kuvio 3. Kysymys 6. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Ruoka-pääloukassa .	22
	Kuvio 4. Kysymys 6. Mitkä asiat arjessasi aiheuttavat mielestäsi suurimpia ympäristövaikutuksia? Ratkaisuksi koetut asiat Ruoka-pääloukassa	23
	Kuvio 5. Kysymys 6. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Jätteet-pääloukassa	24
	Kuvio 6. Kysymys 6. Mitkä asiat arjessasi aiheuttavat mielestäsi suurimpia ympäristövaikutuksia? Ratkaisut Jätteet-pääloukassa	25
	Kuvio 7. Kysymys 7. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Ruoka-pääloukassa .	27
	Kuvio 8. Kysymys 7. Mitkä asiat JAMKin toiminnassa aiheuttavat mielestäsi eniten ympäristövaikutuksia? Ruoka-pääloukan vastaukset	28
	Kuvio 9. Kysymys 7. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Jätteet-pääloukassa	29
	Kuvio 10. Kysymys 7. Mitkä asiat JAMKin toiminnassa aiheuttavat mielestäsi eniten ympäristövaikutuksia? Jätteet-pääloukan vastaukset	29

Kuvio 11. Kysymys nro 9. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Ruoka- pääluokassa	31
Kuvio 12. Kysymys 9. Ruoka-aiheiset toimenpide-ehdotukset	33
Kuvio 13. Kysymys 9. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Jätteet-pääluokassa	34
Kuvio 14. Kysymys 9. Jätteet-aiheiset toimenpide-ehdotukset	35

Taulukot

Taulukko 1. Kysymys 7. Mitkä asiat JAMKin toiminnassa aiheuttavat mielestäsi eniten ympäristövaikutuksia? Jätteet-pääluokka, kolme yleisintä termiä pelkistämisen jälkeen	20
---	----

1 Johdanto

Lisääntynyt tietoisuus globaaleista ympäristöongelmista, kuten ilmastonmuutoksesta, on lisännyt organisaatioiden halua toimia vastuullisesti, selvittää omia ympäristövaikutuksiaan ja vähentää omaa ympäristökuormitustaan. Myös Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK) haluaa toimia vastuullisesti ja sillä on tavoitteena olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä (Kestävä, vastuullinen ja hiilineutraali ammattikorkeakoulu 2020, 9).

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa (JAMK) haluttiin selvittää, mitä ympäristöön liittyviä asioita opiskelijat pitävät tärkeinä. JAMKin epävirallinen ympäristötyöryhmä toteutti tammikuussa 2020 opiskelijoille suunnatun ympäristöasioita painottavan kestävän kehityksen kyselyn. Kyselyssä selvitettiin opiskelijoiden asenteita ja mielipiteitä ympäristövaikutuksista heidän omassa arjessaan ja JAMKin toiminnassa, sekä toimenpide-ehdotuksia kestävän kehityksen edistämiseksi JAMKissa. Kysely toteutettiin osana valtakunnallista hanketta nimeltä Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin (KiertotalousAMK-hanke), jossa myös JAMK oli mukana. Hankkeen tavoitteena oli lisätä tietoisuutta kiertotaloudesta ja kestävästä kehityksestä ammattikorkeakouluissa. Hanke toteutettiin vuosina 2018–2020 ja sen rahoittajana toimi Opetus- ja kulttuuriministeriö. (Kestävä, vastuullinen ja hiilineutraali ammattikorkeakoulu 2020, 9)

Tuloksien avulla saatiin selvitettyä runsaasti opiskelijoiden mielenkiintoisia ja ajankohtaisia ajatuksia ympäristöasioista. Kyselyn tuloksia hyödynnettiin jo heti alkuun JAMKin ruokapalvelukilpailutuksessa ja uusien jäteastioiden hankinnassa. Tuloksia voidaan hyödyntää käytännön toimissa kestävän kehityksen edistämiseksi JAMKissa myös myöhemmässä vaiheessa.

Työn toimeksiantaja

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin, lyhyemmin KiertotalousAMK-hanke, jossa Jyväskylän ammattikorkeakoulu oli myös mukana. Toimeksiantajan edustajana toimi Kirsi Knuuttila.

KiertotalousAMK-hanke oli Suomen Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) rahoittama hanke, joka toteutettiin vuosina 2018–2020. Hankkeessa oli mukana 19 ammattikorkeakoulua, mm. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, ja sen koordinoinnista vastasi Lapin ammattikorkeakoulu (Lapin AMK). (Tyni, Laasasenaho, Malve-Ahlroth, Haapea, Rosendahl, Suominen, Engblom, Virta, Yli-Suvanto 2020, 12–13)

Hankkeen tavoitteena oli lisätä kiertotalousosaamista ammattikorkeakoulujen opetukseen uudistamalla ja parantamalla koulutuksen ja oppimisen laatua, luomalla uusia oppimisympäristöjä, sekä lisäämällä henkilökunnan tietoutta kiertotaloudesta. Tavoitteena oli myös vahvistaa ammattikorkeakoulujen keskinäistä, ammattikorkeakoulujen ja yhteiskunnan välistä, sekä ammattikorkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä. (Tyni ym. 2020, 12–13)

2 Kehittämistyön tarkoitus ja tavoitteet

Tämän kehittämistyön tutkimushaasteena oli selvittää Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden mielipiteitä ja ajatuksia ympäristöasioita kohtaan. Työn tarkoituksena oli selvittää, mitä ympäristöasioita opiskelijat pitävät tärkeinä ja antaa opiskelijoille mahdollisuus tuoda oma mielipiteensä esille. Tutkimushaastetta lähdettiin ratkaisemaan toteuttamalla opiskelijoille suunnattu kestävä kehityksen kysely. Työn tavoitteena oli kartoittaa kyselyn avulla opiskelijoiden ajatuksia heidän oman arjen ja JAMKin toiminnan ympäristövaikutuksista, sekä saada opiskelijoilta toimenpide-ehdotuksia kestävä

kehityksen edistämiseksi JAMKissa. Tavoitteena oli lisäksi toteuttaa jokin kyselyn pohjalta esiin nouseva asia käytännössä. Kehittämistyön toteutuksen aikana käytännön toimenpiteeksi muodostui lajitteluohjeiden laatiminen Jyväskylän ammattikorkeakoulun uusien jätelajitteluastioiden yhteyteen.

Tutkimushaasteeseen pyrittiin vastaamaan seuraavilla tutkimuskysymyksillä:

- Kokevatko JAMKin opiskelijat huolta ympäristöstä ja sen hyvinvoinnista?
- Mitkä asiat JAMKin toiminnassa aiheuttavat eniten ympäristövaikutuksia opiskelijoiden mielestä?
- Millä keinoilla JAMK voisi edistää ympäristöasioita omassa toiminnassaan opiskelijoiden mielestä?

Tämän opinnäytetyön alustava aihe rajautui lähtököhtaisesti jo aikaisemmin tammikuussa 2020 opiskelijoille teetetyn kestävän kehityksen kyselyn pohjalta. JAMKin alkuvuodesta 2020 perustetun kestävän kehityksen työryhmän kanssa oli sovittu, että kyselyaineiston luokittelu tehdään kuuteen ennaltamääriteltyyn pääluokkaan. Tutkimuskysymykset johdettiin kestävän kehityksen kyselyn kysymyksistä ja niistä aiheista, joita kyselyllä haluttiin eniten selvittää. Tähän opinnäytetyöhön liittyvä käytännön toimenpide ei ollut alusta asti selvillä, vaan se tarkentui työn edetessä. Yksi merkittävimmistä kyselyn tuloksista oli, että opiskelijat kokivat JAMKin kierrätysmahdollisuudet puutteellisiksi. Vuoden 2020 aikana JAMKin uusien jätelajitteluastioiden hankkiminen tuli mahdolliseksi ja ajankohtaiseksi. Jätelajitteluastioiden hankintapäätöksen myötä tuli selkeä tarve myös lajitteluohjeille, joten ne olivat luonteva osa ja jatkumo tälle kehittämistyölle.

3 Kohti kestävämpää tulevaisuutta

Tietoperustan lähteiksi etsittiin pääasiassa materiaalia verkosta, koska suurin osa tuoreista lähteistä, jotka sopivat tähän opinnäytetyöhön, ovat sähköisessä muodossa. Tietoperustaksi päätettiin hankkia mahdollisimman tuoretta tietoa kestävän kehityksen edistämisestä kansainvälisellä ja kansallisella tasolla, sekä yleisesti ammattikorkeakouluissa Suomessa, koska nämä asiat sopivat tämän opinnäytetyön aiheen viitekehyyksi ja auttavat ymmärtämään sen tärkeyttä laajemmassa mittakaavassa.

3.1 Kestävän kehityksen edistäminen Suomessa

Monet ympäristöongelmat, kuten lämpenevä ilmasto, muoviroskan suuri määrä ja nälänhätä ovat maailmanlaajuisia ongelmia. Ilmastonmuutoksen negatiiviset vaikutukset ovat olleet esillä runsaasti viime vuosina. Viime aikoina on alettu ymmärtämään, että maapallon ekologinen kantokyky ei ole rajaton, vaan tarvitsemme nopeita toimenpiteitä negatiivisten ympäristövaikutusten hillitsemiseksi.

New Yorkissa järjestettiin huippukokous syyskuussa 2015, jossa YK:n jäsenmaat sopivat yhteisistä tavoitteista kestävän kehityksen edistämiseksi vuoteen 2030 asti. Toimintaohjelma on nimeltään Agenda 2030 ja se pitää sisällään mm. YK:n 17 kestävän kehityksen tavoitetta (kts. kuvio 1) ja niiden 169 alatavoitetta. Agenda 2030:n tavoitteena on mm. turvata ihmisten hyvinvointi ympäristön kantokyky huomioiden ja poistaa maailmasta äärimmäinen köyhyys. Suomi on yksi YK:n jäsenmaa, joten Agenda 2030 ohjaa myös sen kestävän kehityksen toimintaa. (United Nations Summit on Sustainable Development 2015, 1–3)

Kuvio 1. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (Kestävän kehityksen tavoitteet n.d.)

Suomen hallitus on laatinut Agenda 2030 -toimeenpanosuunnitelman, mikä kertoo sen, miten hallitus toimillaan aikoo edistää ja saavuttaa Agenda 2030 -tavoitteet vuoteen 2030 mennessä (Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2020 9, 18).

Agenda 2030 toimeenpanosuunnitelmassa kuvataan, kuinka saavutetaan ekologisti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä Suomi. Siinä luvataan, että hallitus tekee töitä kaikkien 17 kestävän kehityksen tavoitteen edistämiseksi. Esimerkiksi tavoitteen 13 ”Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan” edistämiseksi on kirjattu seuraavia tavoitteita ja toimenpiteitä: Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä, Suomen tavoitteena on olla maailman ensimmäinen fossiilivapaa yhteiskunta, hiilinieluja ja -varastoja vahvistetaan, asumisen ja rakentamisen hiilijalanjälkeä pienennetään, liikenteestä tehdään vähäpäästöisempää ja kansainvälistä ilmastorahoitusta lisätään. (Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2020, 77).

Suomen kestävän kehityksen toimikunta on laatinut ”Suomi, jonka haluamme 2050”-Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen, joka on myös keskeinen työkalu Agenda 2030 toimintaohjelman tavoitteiden saavuttamisessa. Siinä kuvataan Suomen kestävän kehityksen visioita, periaatteita, tavoitteita ja tahtotilaa. (Suomi, jonka haluamme 2050-Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus 2016)

Vuoden 2017 valtioneuvoston selonteossa kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda 2030:sta kuvaillaan Agenda 2030 toimeenpanosuunnitelmaa ja kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumusta näin:

”Selonteon keskeisenä lähtökohtana on, että Suomen kestävän kehityksen toimikunnan keväällä 2016 päivittämä Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus - Suomi, jonka haluamme 2050 - on Suomen kansallinen tulkinta globaalista kestävän kehityksen toimintaohjelmasta. Yhteiskuntasitoumus voidaan nähdä koko suomalaisen yhteiskunnan kestävän kehityksen edistämissuunnitelmana. Tämä käsillä oleva toimeenpanosuunnitelma kertoo puolestaan sen, miten hallitus omassa toiminnassaan toimeenpanelee Agenda 2030:ta.” (Kestävän kehityksen Suomi -pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja osallistavasti 2017)

3.2 Kestävän kehityksen edistäminen ammattikorkeakouluissa

Suomessa on 24 ammattikorkeakoulua, joissa on yhteensä 146 000 opiskelijaa. Vuosittain valmistuu noin 30 000 opiskelijaa. Ammattikorkeakoulut työllistävät lähes 10 000 henkilötyövuotta ja niiden ulkopuolinen TKI-rahoitus (tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoitus) vuonna 2019 on ollut 122 M€. TKI-toiminta ja taiteellinen toiminta ovat merkittävä osa ammattikorkeakoulujen toimintaa ja vuonna 2017 kehittämis- ja soveltamistoimintaan osallistui noin 13 000 yhteistyöorganisaatiota. Ammattikorkeakoulut kouluttavat opiskelijoita ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, joilla on vahva kytkös työelämään. Ammattikorkeakoulut ovat siis suuressa asemassa tiedon

siirtämisessä työelämään ja siksi kestävä kehityksen osaamista ja toimintaa on tärkeää kehittää nimenomaan ammattikorkeakouluissa. (Kestävä, vastuullinen ja hiilineutraali ammattikorkeakoulu 2020, 11)

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto, lyhyemmin Arene, toimii ammattikorkeakoulujen edunvalvojana ja yhteistyöfoorumina. Sen tarkoituksena on mahdollistaa korkeatasoinen ja työelämälähtöinen korkeakoulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta, eli TKI-toiminta. Suomen kaikki 24 ammattikorkeakoulua ovat Arenen jäseninä. (Arene n.d.)

Arenen tavoitteena on edistää kestävä kehitystä ammattikorkeakouluissa. Sen toiminnan yksi painopisteistä on kestävyys ja vastuullisuus, jota Arene on edistänyt mm. perustamalla kestävyys- ja vastuullisuustyöryhmän vuonna 2020. Työryhmään kuuluu edustajia kaikista ammattikorkeakouluista ja marraskuussa 2020 siltä valmistui Ammattikorkeakoulujen kestävä kehityksen ja vastuullisuuden ohjelma: Kestävä, vastuullinen ja hiilineutraali ammattikorkeakoulu. (Kestävä, vastuullinen ja hiilineutraali ammattikorkeakoulu 2020, 10)

Ohjelmassa on laadittu mm. ammattikorkeakoulujen kestävyys- ja vastuullisuuslupaukset sekä -toimenpiteet kolmessa eri kategoriassa, jotka ovat Koulutus, TKI-toiminta ja Johtaminen ja osaava henkilökunta. Arenen suunnitelmassa on myös kehittää ammattikorkeakouluille yhtenäinen laskentamalli, jolla jokaisen ammattikorkeakoulun hiilijalanjälki voidaan laskea vuosittain. Tavoitteena on, että laskennan avulla jokaisen ammattikorkeakoulun hiilijalanjälkeä voidaan pienentää. Ammattikorkeakoulujen, myös Jyväskylän ammattikorkeakoulun, tavoitteena on olla hiilineutraaleja vuonna 2030. Kaikki Suomen ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet ohjelmassa laadittuihin lupauksiin. (Kestävä, vastuullinen ja hiilineutraali ammattikorkeakoulu 2020, 5–9)

3.3 Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) kestävän kehityksen ohjelma

Kestävän kehityksen periaatteet ovat olleet jo pitkään osana ammattikorkeakoulujen toimintaa, mutta viime vuosina sen merkitys on lisääntynyt paljon, mm. ilmastonmuutoksen vuoksi. Ilmastonmuutoksen hidastamiseksi tarvitaan nopeita toimia, minkä vuoksi monet ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet esimerkiksi Green Office-ympäristöjärjestelmään tai YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin vähentääkseen hiilidioksidipäästöjään. Osalla ammattikorkeakouluista on myös oma kestävän kehityksen ohjelma. Yksi tällaisista on Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK). (Laasasenaho, Kokkonen, Tyni & Lempinen 2020)

Hämeen ammattikorkeakoulun verkkosivuilta kestävän kehityksen ohjelma löytyy helposti ammattikorkeakoulun strategiasta ja arvoista. Myös muuta kestävään kehitykseen ja ympäristöön liittyvää tietoa HAMKin toiminnasta on esitetty runsaasti heidän verkkosivuillaan. HAMKin verkkosivuilla vieraillessa saa nopeasti sellaisen käsityksen, että kestävän kehityksen edistäminen on koko organisaatiolle tärkeä asia.

HAMKin kestävän kehityksen ohjelma perustuu YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin. Yksi HAMKin tavoite on olla Suomen ekotehokkain ja hiilineutraali korkeakoulu vuonna 2030 (Kestävä HAMK ohjelma 2030). HAMK kertoo verkkosivuillaan ja kestävän kehityksen ohjelmassa avoimesti toimenpiteistään kestävän kehityksen edistämiseksi. Näitä toimenpiteitä ovat mm. kierrätyksen mahdollistaminen kaikilla seitsemällä kampuksella, ruokahävikin vähentäminen, veden kulutuksen reaaliaikainen seuraaminen, kertakäyttöastioista luopuminen, sähköautojen latauspisteiden tarjoaminen kampusten käyttäjille, lämmön tuottaminen omilla hakelämpölaitoksilla sekä pölyttäjien huomioiminen jättämällä ja perustamalla pölyttäjille hyödyllisiä alueita sekä tekemällä pölyttäjälaskentaa. (Kestävä HAMK n.d.)

HAMKissa kestävän kehityksen toimintaa ja edistymistä seurataan tulevaisuudessa kehitteillä olevalla kansallisella ammattikorkeakoulujen yhtenäisellä hiilijalanjälkimittarilla ja jo nyt kansainvälisellä Green Metric University rankings -mittarilla. Jälkimmäisessä kansainvälisessä vertailussa HAMK sijoittui vuonna 2019 sijalle 87. 780 korkeakoulun joukosta ja vuonna 2020 sijalle 35. lähes tuhannen osallistujan joukosta. Parannus sijoituksessa on huomattava, joten HAMKin suunta kestävän kehityksen edistämiseksi on selkeästi oikea. Vuonna 2019 samassa vertailussa Suomen ammattikorkeakouluista mukana oli Metropolia ammattikorkeakoulu sijalla 267. Vuonna 2020 mukana olivat HAMKin lisäksi Metropolia ammattikorkeakoulu sijalla 377. ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu sijalla 605. (Korkeakoulujen kestävää kehitystä mitattiin -HAMK paransi sijoitustaan 2020; Overall Rankings 2019; Overall Rankings 2020)

4 Menetelmät ja aineisto

4.1 Tutkimuksellinen kehittämistyö

Tämä opinnäytetyö on laadullista ja määrällistä tutkimusotetta yhdistelevä monimenetelmällinen tutkimuksellinen kehittämistyö. Työn tuloksena tämän raportin lisäksi kehitettiin tuote, joka tässä tapauksessa oli Jyväskylän ammattikorkeakoululle hankittujen jätelajitteluastioiden yhteyteen sijoitettavat lajitteluohjeistukset (liite 2). Lisäksi kyselytutkimuksen tuloksista on tehty oma Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu, joka on nimeltään Kestävän kehityksen kysely Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille, ja sen ovat kirjoittaneet Alppisara Jenni ja Knuuttila Kirsi vuonna 2020. Julkaisu on tämän opinnäytetyön liitteenä (liite 3).

Kehittämistyön lähtökohtana on kehittää ja tutkia työelämästä lähtöisin olevaa käytännön ongelmaa ja tarvetta muuttaa sitä. Tutkimuksellinen kehittämistyö yhdistelee käytännön kehittämistoimintaa, tutkimusmenetelmien soveltamista sekä kerätyn aineiston analysointia. (Opinnäytetyö-Thesis. 2.2 Tutkimuksellinen kehittämistyö n.d.)

4.2 Kestävän kehityksen kysely opiskelijoille

Tämän kehittämistyön aineistona toimi Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille suunnatun kestävän kehityksen kyselyn vastaukset. Kysely on tämän opinnäytetyön liitteenä (liite 1). Kestävän kehityksen kysely toteutettiin Ympäristökysely nimellä verkossa tammikuussa 2020 ja sen laati JAMKin epävirallinen ympäristötyöryhmä. Kysely toteutettiin osana KiertotalousAMK-hanketta.

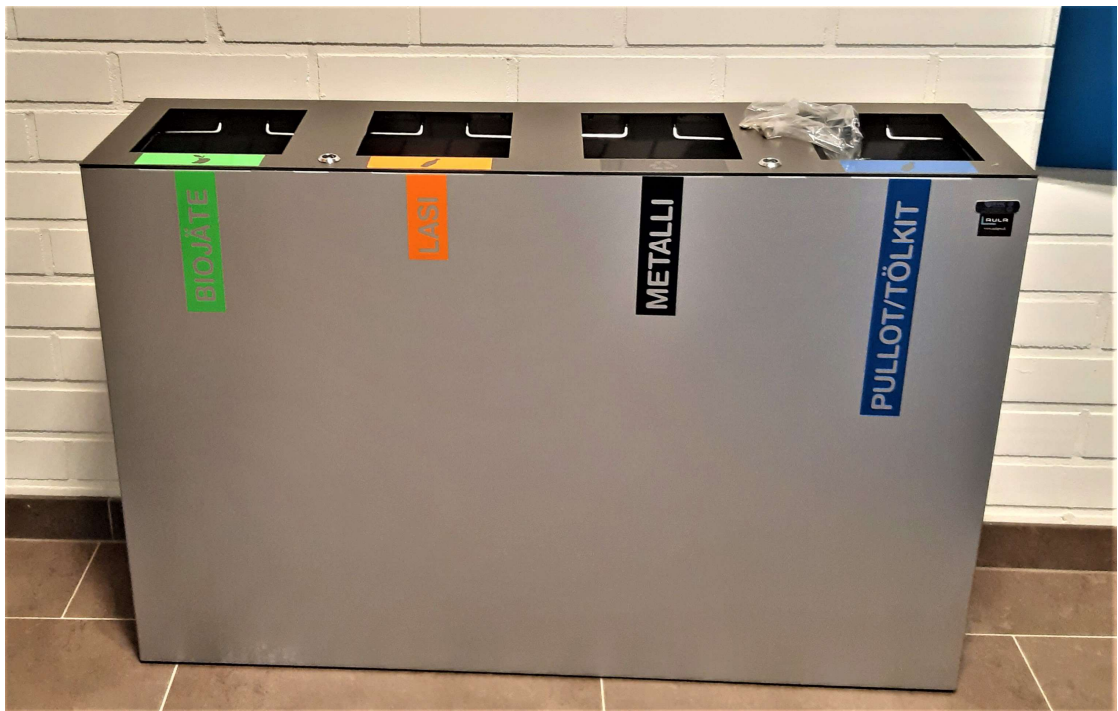
JAMKin kestävän kehityksen työryhmä perustettiin alkuvuodesta 2020. Kestävän kehityksen kyselyn toteuttamisen jälkeen oli tarve vastausten analysoinnille. Aineisto oli suuri ja se käsitti paljon avoimia vastauksia. Alun perin suunnitelmana oli tehdä aiheeseen liittyen vain opinnäytetyö. Hyvin pian kuitenkin selvisi, että työtä olisi niin paljon, että siihen voisi yhdistää erikoistumisharjoittelun ja opinnäytetyön ja näin päätettiin tehdä.

Aineiston analysointi ajoittui ajalle kesäkuu-syyskuu 2020. Työn edistymistä seurattiin muutamassa palaverissa, mutta muuten työ oli varsin itsenäistä. Tutkimustuloksista syntyi lopulta laaja kokonaisuus, joka sisälsi potentiaalia laajemmalle yleisölle julkaistavaksi, joten tutkimusraportista päätettiin tehdä Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu loppuvuodesta 2020. Julkaisun nimi on Kestävän kehityksen kysely Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille ja se on myös tämän opinnäytetyön liitteenä (liite 3). Julkaisu toteutettiin yhteistyössä Kirsi Knuutilan kanssa. Hän toimii myös tämän opinnäytetyön toimeksiantajan edustajana. Julkaisussa Knuutila vastasi tiivistelmästä, esipuheesta ja yleisestä tarkistuksesta. Loput julkaisusta, eli luvut 1–5 ovat tämän opinnäytetyön tekijän, Jenni Alppisaran, käsialaa.

4.3 Jätelajitteluastiat

Jyväskylän ammattikorkeakoulu oli tehnyt päätöksen uusien jätelajitteluastioiden hankkimisesta opiskelijoiden käyttöön vuoden 2020 aikana. Myös opiskelijat olivat

esittäneet toiveen kierrätysmahdollisuuksien lisäämisestä JAMKin kampuksilla ja kestävän kehityksen kyselyn tulokset vahvistivat tätä tarvetta. Osallistuin yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan JAMKOn edustajan kanssa jäteastioiden hankinnan suunnitteluun. Suunnittelussa pohdittiin mm. tarvittavia jätejakeita, lajitteluastioiden mallia, määrää ja sijoittelua kampuksille, sekä tehtiin kilpailutusta eri jäteastiavalmistajien välillä. Tavoitteena oli hankkia helppokäyttöiset, sopivan kokoiset ja siistin näköiset astiat, joita saataisiin optimimäärä budjetin huomioiden. Vertailun tuloksena päädyttiin Aulapro Oy:n tarjoamaan Edinburg-malliseen jäteastiaan (kts. kuvio 2). Jäteastioita hankittiin Rajakadun pääkampukselle, Dynamolle ja Biotalousinstituutille Saarijärvelle. Lopullisen päätöksen lajitteluastioiden hankinnasta ja toteutuksesta teki Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kuvio 2. JAMKin uusi jätelajittelija (Merja Viitanen 2021)

4.4 Lajitteluohjeistukset

Jätelajitteluastioiden käytettävyyttä lisää ja helpottaa ymmärrettävät lajitteluohjeet, joiden tekemiselle oli selkeä tarve. Koska olen aiheesta kiinnostunut, otin tehtävän mielelläni osaksi opinnäytetyötäni. Ohjeet tehtiin kahdeksalle jätejakeelle, jotka ovat: biojäte, sekajäte, lasi, metalli, kartonki & pahvi, paperi, pullot & tölkit ja muovi, jonka keräys alkaa vuoden 2021 aikana. Ohjeet ovat tämän kehittämistyön liitteenä (liite 2).

Lajitteluohjeiden suunnittelussa tärkeää oli huomioida ohjeiden koko, selkeys, sisältö, monikielisyys ja värit. Jokaisen jätejakeen lajitteluohjeen koko on A4, joka on sopiva yleismalli ja jonka muoto sopii myös lajitteluastioiden malliin. Yhtään pienempään kokoon tarvittavia ohjeita olisi ollut hankala saada mahtumaan ja isompien ohjeiden sijoittelussa olisi voinut olla haasteita. Ohjeista oli tavoitteena saada myös mahdollisimman informatiiviset ja selkeät niin, että niissä olisi kaikki oleellinen tieto, mutta ei liikaa, jotta fonttikoko voitiin pitää mahdollisimman suurena selkeyden vuoksi. JAMKilla opiskelee paljon myös englannin kielellä asioivia opiskelijoita, joten oli tärkeää saada samalle pohjalle ohjeet suomeksi ja englanniksi. Ohjeiden sisällön määrittivät Mustankorkean jätehuoltoyhtiön lajitteluohjeistukset, koska JAMKIN jätteet käsitellään Mustankorkean jätteenkäsittelylaitoksella (Jätteiden käsittely ja lajitteluohjeet n.d.). Mustankorkea on jätehuoltoyhtiö, joka toimii Keski-Suomessa Jyväskylän, Muuramen, Laukaan ja Toivakan kuntien alueella (Kuntien oma jäteyhtiö n.d.).

Jokaiselle jätejakeelle mietittiin oma väri jo jätelajitteluastioita suunniteltaessa ja lajitteluohjeistuksien pohjavärit perustuvat näihin valintoihin. Värit selkeyttävät eri jakeiden lajittelua ja lisäksi tekevät lajittelupisteen näkyvämmäksi muusta ympäristöstä. Lajitteluohjeet suunniteltiin Powerpoint-ohjelmalla. Ohjeiden suunnittelupohjat on luovutettu JAMKille, jotta niitä voidaan muokata sopiviksi tarpeen mukaan.

4.5 Aineiston analysointi

Kyselyaineiston analyysimenetelmänä toimi pääasiassa laadullisessa tutkimuksessa käytetty sisällönanalyysi, sillä merkittävin tutkimusaineisto oli sanallisessa muodossa. Aineisto analysoitiin teorialähtöisellä sisällönanalyysillä, jossa perusajatuksena on etsiä aineistosta teoriaan pohjautuvia, juuri tiettyjä, ennalta tiedossa olevia asioita. (Sisällönanalyysi n.d)

Aineistoa analysoitaessa vastaukset jaettiin kuuteen eri pääluokkaan, jotka oli sovittu ennalta yhteistyössä JAMKin kestävän kehityksen työryhmän kanssa. Tarkoituksena oli etsiä juuri näihin pääluokkiin kuuluvia vastauksia. Pääluokat olivat: Ruoka, Jätteet, Liikkuminen, Energian käyttö, Veden käyttö ja Muu.

Pääluokkiin jakamisen jälkeen vastaukset pelkistettiin ja pelkistetyistä termeistä laskettiin esiintyvyyshäärät (kts. taulukko 1.) Pelkistetyistä vastauksista tehtiin lisäksi sanapilvet tulosten esittämiseksi. Pelkistämisen jälkeen termit ryhmiteltiin laajempiin alaluokkiin. Alaluokista tehtiin ympyrädiagrammit tulosten esittämiseksi. Aineiston analyysimenetelmistä on kerrottu yksityiskohtaisemmin JAMKin julkaisussa Alppisara & Knuutila 2020, Kestävän kehityksen kysely Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille, sivulla 13 (liite 3).

Taulukko 1. Kysymys 7. Mitkä asiat JAMKin toiminnassa aiheuttavat mielestäsi eniten ympäristövaikutuksia? Jätteet-pääloukka, kolme yleisintä termiä pelkistämisen jälkeen

Termien esiintyminen aineistossa pelkistämisen jälkeen					
	Termi	x=1kpl	Määrä lukuna	Prosenttiosuus Jätteet-pääloukan vastauksista n=89	Prosenttiosuus kysymykseen vastanneista henkilöistä n=135
1.	Kierrätysmahdollisuuksien vähyys	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	21	24 %	16 %
2.	Paperijäte	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	15	17 %	11 %
3.	Jätteet	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	15	17 %	11 %

5 Tulokset

Opiskelijoiden kestävän kehityksen kysely koostui yhteensä yhdeksästä kysymyksestä, joista jokainen käsiteltiin omana kokonaisuutenaan. Kysymyksistä nro 6, 7 ja 9 olivat avoimia kysymyksiä, ja tutkimuksen tekeminen sekä aineiston analysoiminen painottui pääasiassa näihin kolmeen kysymykseen. Kysymysten 6, 7 ja 9 vastaukset jaettiin kuuteen pääloukkaan, jotka olivat: Ruoka, Jätteet, Liikkuminen, Energian käyttö, Veden käyttö ja Muu. Jokainen pääloukka käsiteltiin lisäksi omana kokonaisuutenaan. Tässä luvussa esitellään pääloukkien Ruoka ja Jätteet tulokset näiden em. kolmen kysymyksen osalta, sillä nämä pääloukat olivat kolmen suurimman joukossa jokaisessa kysymyksessä, joten niiden katsottiin olevan keskeisimpiä tuloksia tutkimuksen osalta. Lisäksi esiteltävien tulosten valintaan vaikutti se, että Jätteet-pääloukan vastauksista johdettavat jätelajitteluohjeet olivat keskeinen osa tätä opinnäytetyötä. Tässä luvussa esitetyt tulokset on aikaisemmin julkaistu JAMKin julkaisussa Alppisara & Knuutila 2020, Kestävän kehityksen kysely Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Tutkimuksen kaikki tulokset ovat myös luettavissa kyseisestä julkaisusta, joka on myös tämän opinnäytetyön liitteenä (liite 3).

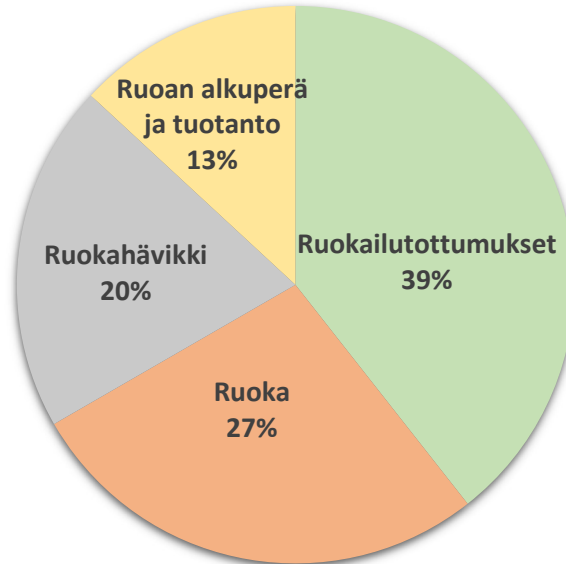
5.1 Kysymys nro 6: Mitkä asiat arjessasi aiheuttavat mielestäsi suurimpia ympäristövaikutuksia?

5.1.1 Ruoka

Kysymykseen vastasi 146 vastaajaa, joista vähintään yhden Ruoka-aiheisen vastauksen antoi 89 vastaajaa. Yhteensä Ruoka-aiheisiä vastauksia annettiin 99 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 19 kpl. (Alppisara & Knuuttila 2020, 24)

Eniten mainintoja saivat termit ruoka, lihansyönti, ruokahävikki ja ruokahävikin vähentäminen. Ruoka-aiheiset vastaukset jakautuivat alaluokkiin kuvion 3. mukaisesti. (Alppisara & Knuuttila, 2020, 24).

**Mitkä asiat arjessasi aiheuttavat mielestäsi suurimpia ympäristövaikutuksia? Pääluokka:
Ruoka**

Kuvio 3. Kysymys 6. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Ruoka-pääluokassa (Alppisara & Knuuttila 2020, 24)

Ruokailutottumukset-alaluokkaan liittyvät vastaukset muodostivat suurimman kokonaisuuden Ruoka-pääluokassa. Tässä alaluokassa useamman maininnan lihansyönnin lisäksi saivat kasvisruoka, ruokailutottumukset ja maitotuotteet sekä vegaaninen ruokavalio. Toiseksi suurimpana esiintyi Ruoka-alaluokka, joka koostui termeistä ruoka ja ruokailu. Ruokahävikki-alaluokka oli kolmanneksi suurin ja se koostui termeistä ruokahävikki ja ruokahävikin vähentäminen. Ruoan alkuperä ja tuotanto oli alaluokista pienin ja siinä mainintoja saivat tuontiruoka, ruoan tuotanto, lähiruoka, kotimaisuus ja luomuruoka. (Alppisara & Knuuttila 2020, 25)

Ympäristöä kuormittavia, haitallisiksi koettuja asioita oli vastauksista enemmistö, 68 % ja näihin kuuluivat mm. ruoka, lihansyönti, ruokahävikki ja ruokailu. Ratkaisuiksi oli

mainittu mm. ruokahävikin vähentäminen, kasvisruoka ja vegaaninen ruokavalio. Kaikki ratkaisuksi mainitut asiat esitetään kuviossa 4. (Alppisara & Knuuttila 2020, 25)

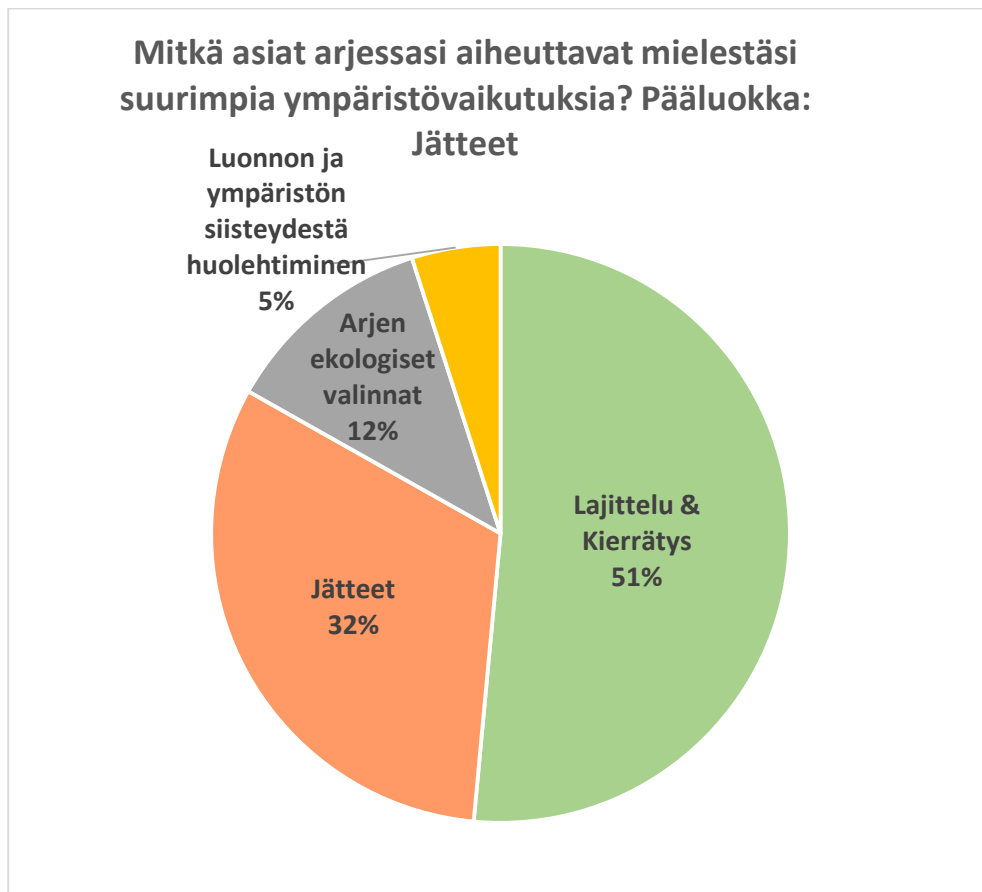

Kuvio 4. Kysymys 6. Mitkä asiat arjessasi aiheuttavat mielestäsi suurimpia ympäristövaikutuksia? Ratkaisuksi koetut asiat Ruoka-päälukassa (Alppisara & Knuuttila 2020, 25)

5.1.2 Jätteet

Kysymykseen vastasi 146 vastaajaa, joista vähintään yhden Jätteet-aiheisen vastauksen antoi 77 vastaajaa. Yhteensä Jätteet-aiheisiä vastauksia annettiin 101 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 28 kpl. (Alppisara & Knuuttila 2020, 26)

Eniten mainintoja saivat termit kierrätys, muovi ja lajittelu. Vastaukset jakautuivat kuvion 5 mukaisesti alaluokkiin. (Alppisara & Knuuttila 2020, 26)

Kuvio 5. Kysymys 6. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Jätteet-pääluokassa (Alppisara & Knuutila 2020, 26)

Suurin alaluokka oli Lajittelu ja Kierrätys. Tässä alaluokassa kierrätyksen mainitsi satarkasti 20 % kysymykseen vastanneista, joka oli yksittäisistä termeistä eniten. Vastauksista tuli myös ilmi, että vastaajien omassa lajittelu- ja kierrätystoiminnassa on puutteita tai parannettavaa. (Alppisara & Knuutila 2020, 26)

Jätteet-alaluokassa nousi termeinä eniten esiin muovi ja toiseksi eniten jätteet ja kolmanneksi pakkausjäte. Yksittäisiä mainintoja keräsivät kertakäyttötavarat, mikro-muovi, vaipat, sekajäte sekä intiimihygieniatarvikkeet. (Alppisara & Knuutila 2020, 27)

Arjen ekologiset valinnat -alaluokassa esiin nousi useimmiten kestokassin käyttö, sekä kertakäyttötavaroiden, että pakkausjätteen välttäminen. Maininnan saivat myös

kuukuppi, kestovaipat ja kestävämmät materiaalit. Yhdessä vastauksessa tuli lisäksi ilmi, että vastaaja ei huomioi ympäristöasioita arjen valinnoissa. Luonnon ja ympäristön siisteydestä huolehtiminen -alaluokka koostui muutamasta ”en roskaa luontoa”-tyyppisestä vastauksesta. (Alppisara & Knuuttila 2020, 27)

Myös Jätteet-pääloukan vastaukset jakoutuivat ympäristöä kuormittaviin, haitallisiksi koettuihin asioihin sekä vähemmän ympäristökuormitusta aiheuttaviin, ratkaisukeskeisiin asioihin. Ratkaisukeskeisten vastausten osuus oli suurempi, yhteensä 56 % kaikista kysymykseen vastanneista. Ratkaisuista on koostettu sanapilvi (ks. kuvio 6). (Alppisara & Knuuttila 2020, 27)

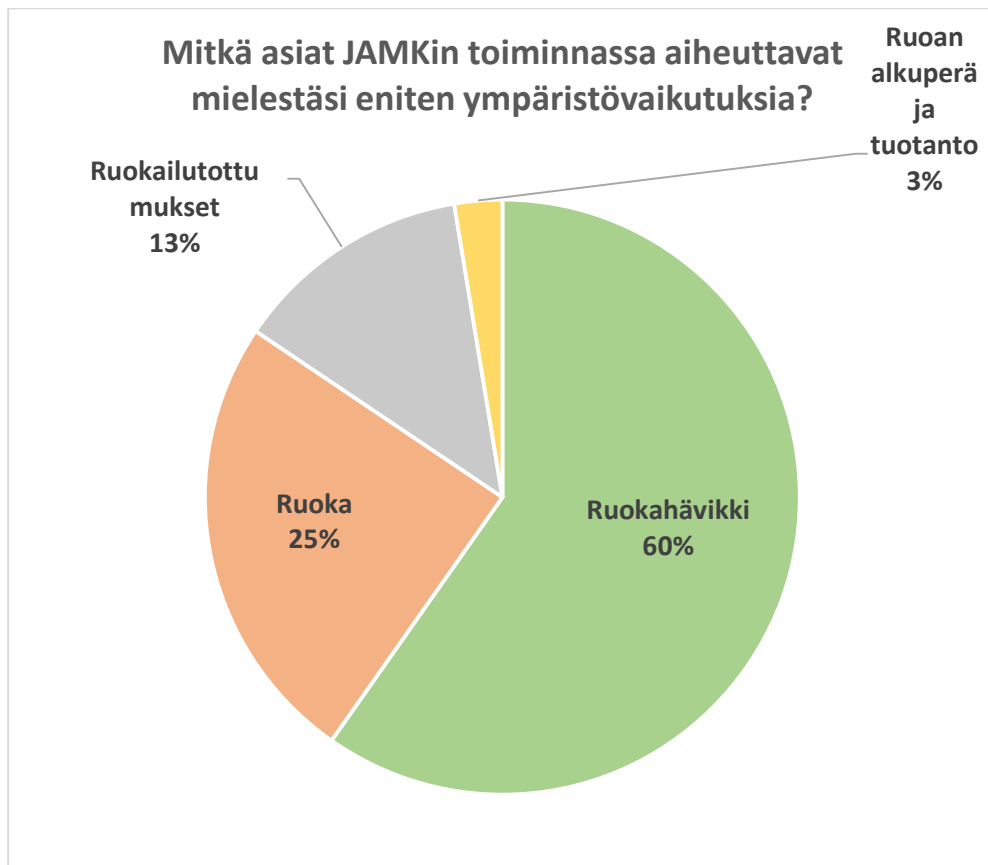
Kuvio 6. Kysymys 6. Mitkä asiat arjessasi aiheuttavat mielestäsi suurimpia ympäristövaikutuksia? Ratkaisut Jätteet-pääloukassa (Alppisara & Knuuttila 2020, 27)

5.2 Kysymys nro 7: Mitkä asiat JAMKIn toiminnassa aiheuttavat mielestäsi eniten ympäristövaikutuksia?

5.2.1 Ruoka

Kysymykseen vastasi 135 vastaajaa, joista vähintään yhden Ruoka-aiheisen vastauksen antoi 71 vastaajaa. Yhteensä Ruoka-pääloukkaan kuuluvia vastauksia annettiin 77 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 16 kpl. (Alppisara & Knuuttila 2020, 34)

Vastaukset jakautuivat alaluokkiin kuvio 7 mukaisesti. Eniten esille nousi ruokahävikki, jonka sellaisenaan sanatarkasti mainitsi 28 % kysymykseen vastanneista henkilöistä. Ruokahävikki-alaluokkaan kuuluva ruoan huono laatu sai myös useamman maininnan. Se luokiteltiin Ruokahävikki-alaluokkaan, koska vastaajat kertoivat, että ruoan huonon laadun vuoksi ruokahävikkiä syntyy paljon. Ruoka-alaluokka koostui ruoka ja ruokailu -termeistä. Ruokailutottumuksiin luokitelluissa vastauksissa esiin nousi mm. lihapitoinen ruoka ja se, että lihaa on tarjolla liikaa. Vastauksissa toivottiin enemmän kasvisruokaa ja, että vegaaninen ruoka olisi helpommin saatavilla. Vastauksen mukaan vegaanista ruokaa saa tällä hetkellä vain erillisellä kirjallisella hakemuksella. Kaikista Ruoka-pääloukan vastauksista on koostettu sanapilvi (ks. kuvio 8). (Alppisara & Knuuttila 2020, 34)

Kuvio 7. Kysymys 7. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Ruoka-päälukassa (Alppisara & Knuuttila 2020, 35)

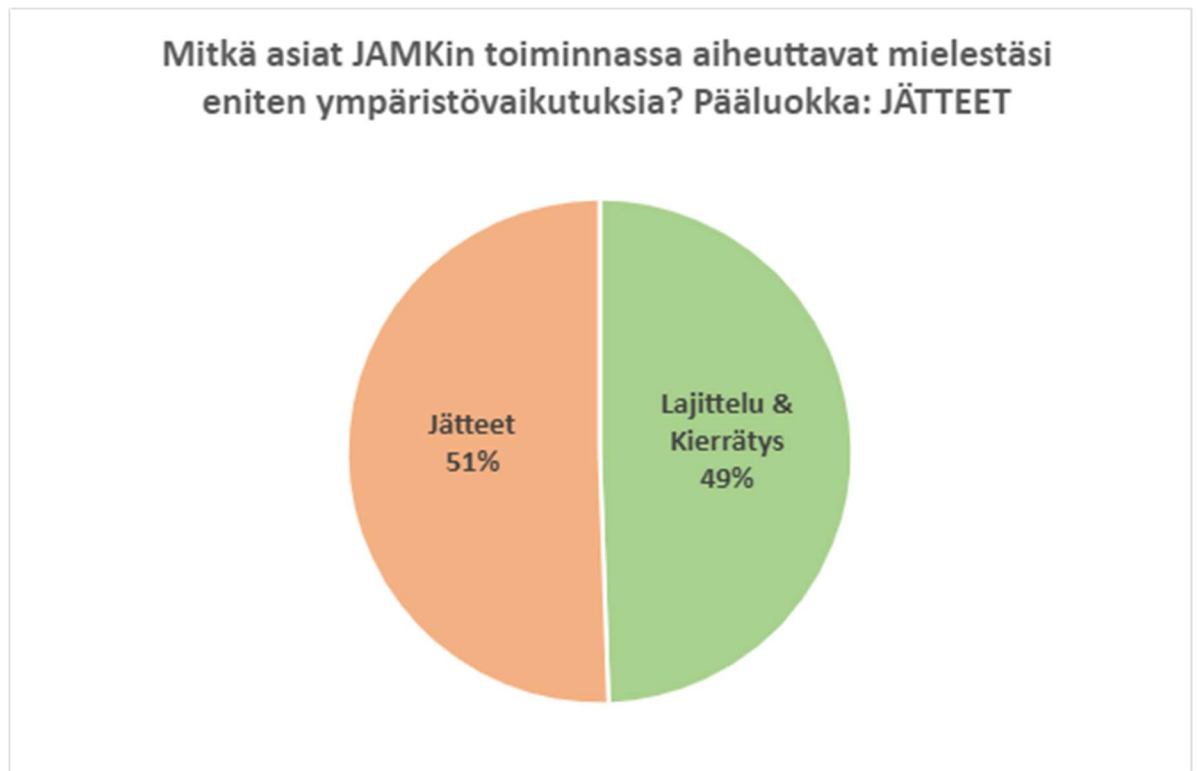

Kuvio 8. Kysymys 7. Mitkä asiat JAMKin toiminnassa aiheuttavat mielestäsi eniten ympäristövaikutuksia? Ruoka-pääloukan vastaukset (Alppisara & Knuuttila 2020, 35)

5.2.2 Jätteet

Kysymykseen vastasi 135 vastaajaa, joista vähintään yhden Jätteet-aiheisen vastauksen antoi 82 vastaajaa. Yhteensä Jätteet-pääloukkaan kuuluvia vastauksia annettiin 89 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 16 kpl. (Alppisara & Knuuttila 2020, 33)

Vastaukset jakoutuivat lähes tasavertaisesti Lajittelu ja Kierrätys- sekä Jätteet -alaloukkiin (ks. kuvio 9). Vastauksista nousi eniten esille kierrätysmahdollisuuksien vähyys (sanapilvessä kierrätyksen puute), jonka mainitsi 16 % kaikista kysymykseen vastanneista. Toiseksi eniten mainintoja sai paperijäte, kolmanneksi jätteet ja neljänneksi eniten kierrätys -termi. Jätteet-pääloukan vastauksista on koottu sanapilvi (ks. kuvio 10). (Alppisara & Knuuttila 2020, 33)

Kuvio 9. Kysymys 7. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Jätteet-pääluokassa (Alppisara & Knuutila 2020, 33)

Kuvio 10. Kysymys 7. Mitkä asiat JAMKin toiminnassa aiheuttavat mielestäsi eniten ympäristövaikutuksia? Jätteet-pääluokan vastaukset (Alppisara & Knuutila 2020, 34)

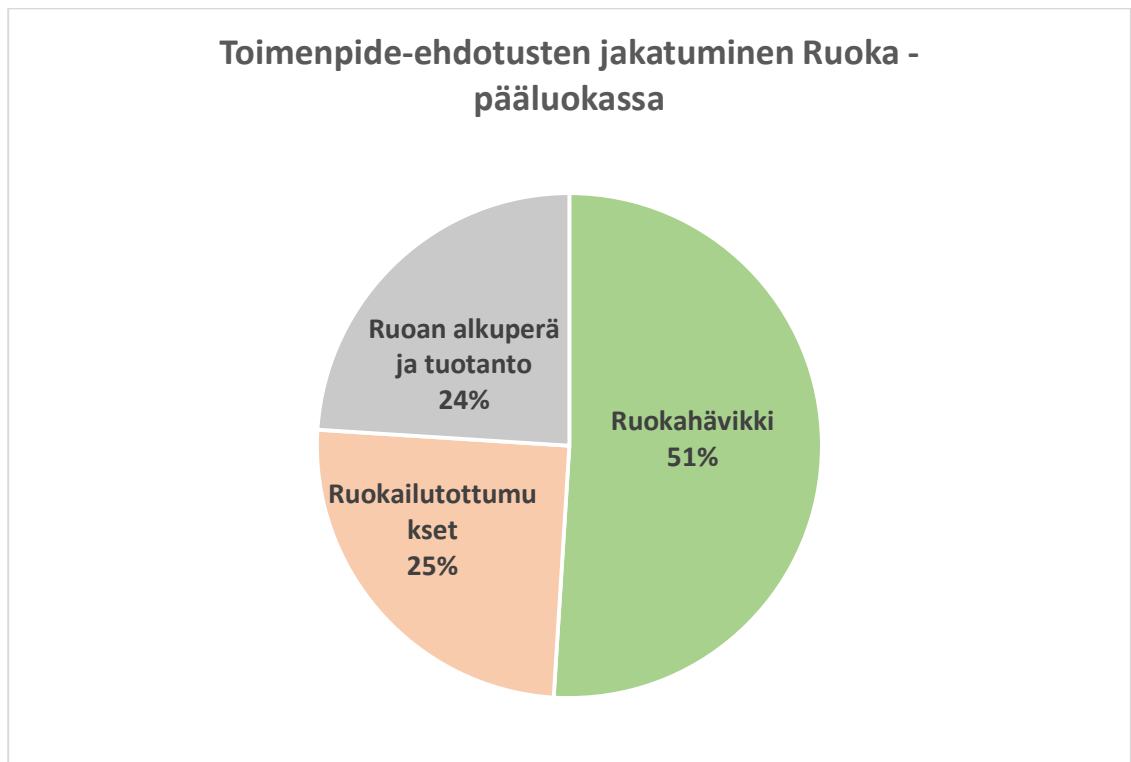
5.3 Kysymys nro 9: Mainitse 3–5 ehdotusta toimenpiteistä, joilla voitaisiin edistää kohdassa 8 mainitsemiasi ympäristöasioita

Tässä kysymyksessä oli tavoitteena saada toimenpide-ehdotuksia kestävästä kehityksen edistämiseksi Jyväskylän ammattikorkeakoulussa.

5.3.1 Ruoka

Kysymykseen vastasi yhteensä 127 vastaajaa, joista vähintään yhden Ruoka-aiheisen ehdotuksen antoi 72 vastaajaa. Yhteensä Ruoka-aiheisiä ehdotuksia saatiin 101 kpl, joista erilaisia ehdotuksia oli 34 kpl. (Alppisara & Knuuttila 2020, 44)

Ruoka-aiheiset toimenpide-ehdotukset jakautuivat Ruokahävikki, Ruokailutottumukset sekä Ruoan tuotanto- ja alkuperä -alaluokkiin (ks. kuvio 11). Ehdotukset jaettiin näihin alaluokkiin sen mukaan, mihin mikäkin parhaiten sopi. Osa vastauksista oli myös sellaisia, että ne olisivat voineet sopia samanaikaisesti useampaan luokkaan. (Alppisara & Knuuttila 2020, 44)

Kuvio 11. Kysymys nro 9. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Ruoka-pääluokassa (Alppisara & Knuuttila 2020, 44)

Selkeästi eniten huomiota sai ruokahävikki. Eniten toivottiin ruoan laadun parantamista, jolla olisi suora vaikutus ruokahävikin vähenemiseen, sillä laadukkaampi ruoka olisi maittavampaa, eikä sitä luultavasti menisi niin paljon roskiin. Vastauksissa toivottiin mm. panostusta ruoan maustamiseen ja kypsennykseen. Ruoan alkuperä ja tuotanto -aiheisia ehdotuksia olivat mm. toiveet lähiruosta, pientuottajien tuotteista, kotimaisista raaka-aineista, itsetehdystä ruoasta, eineksien vähentämisestä, sekä ruoan ympäristövaikutusten huomioimisesta. Näillä kaikilla on vaikutusta myös ruoan laatuun. Konkreettisia ehdotuksia ympäristövaikutusten vähentämiseksi oli mm. lohien korvaaminen järvi-/roskakalalla sekä riisin korvaaminen ohralla. (Alppisara & Knuuttila 2020, 45)

Ylijäämäruoan myyminen mukaan nousi myös esiin useammassa vastauksessa. Ylijäämäruoan hyödyntämiseen ehdotettiin myös edellisen päivän ylijäämäruoan sekä vanhaksi menevien kahvilatuotteiden myymistä normaalia hintaa edullisemmin. Myös liittymistä mukaan ResQ-club toimintaan ehdotettiin. (Alppisara & Knuuttila 2020, 45)

Huomionarvoisena ehdotuksena esiin nousi myös eri toimenpiteistä tiedottaminen. Jos ja kun tarjolla on kotimaisista raaka-aineista, pientuottajien tuotteista tai itsevalmistettua ruokaa, olisi siitä hyvä ilmoittaa yleästi esimerkiksi ruokalistassa tai linjastossa. Mitä iloa näistä hienoista toimenpiteistä on, jos niistä ei kukaan tiedä? (Alppisara & Knuuttila 2020, 45)

Muutamassa vastauksessa ehdotettiin ruokahävikin mittaamista, esimerkiksi punnitsemalla. Tieto päivittäisestä ruokahävikistä voisi näkyä esimerkiksi digitaalisella näytöllä. Oikeat luvut tekisivät asiasta konkreettisemmän, mikä voisi vähentää ruokahävikin syntyä. Taululla voisi myös näkyä edellisen päivän tai kuluneen viikon/kuukauden hävikkimäärä ja joka päivä pyrittäisiin pienempään hävikkimäärään. (Alppisara & Knuuttila 2020, 45)

Yksinkertainen ja helposti toteutettavissa oleva ehdotus ruokahävikin vähentämiseksi tuli esille myös useammassa vastauksessa: Ruokalinjastoon voisi laittaa tiedotteen ruokahävikistä ja muistutuksen monella kielellä: Ota vain se määrä ruokaa, minkä jaksat syödä! Erityisen hyvä tässä ehdotuksessa on muistutus siitä, että ohjeistukset tulee todellakin olla monella eri kielellä, koska JAMKilla liikkuu paljon kansainvälistä väkeä. Lisäksi ruokahävikin tuottamisesta ehdotettiin myös annettavaksi sanktioita. (Alppisara & Knuuttila 2020, 45)

Ruokailutottumuksiin liittyvistä vastauksista esille nousivat kasvis- ja vegaaniruoan lisääminen ja niihin panostaminen. Kasvisruoka ehdotettiin sijoitettavaksi ruokalinjastoon ensimmäiseksi, jolloin ihmisten tulisi otettua sitä lautaselle todennäköisemmin. Kasvisruoan ehdotettiin olevan aina vegaanista ja vegaaninen ruoka toivottiin

helpommin kaikkien saataville, sillä tällä hetkellä sitä saa ainoastaan kirjallisen hakuksen kautta. Ehdotettiin myös lihan vähentämistä ja kalan ja vaalean lihan lisäämistä. Yksi ehdotus oli myös ruokatoiveiden kysyminen asiakkailta. Kasvisruoan lisäämiseksi ehdotettiin myös kasvisruokapäivän järjestämistä. Kaikista Ruoka-pääloukan ehdotuksista on koostettu sanapilvi (ks. kuvio 12). (Alppisara & Knuuttila 2020, 45)

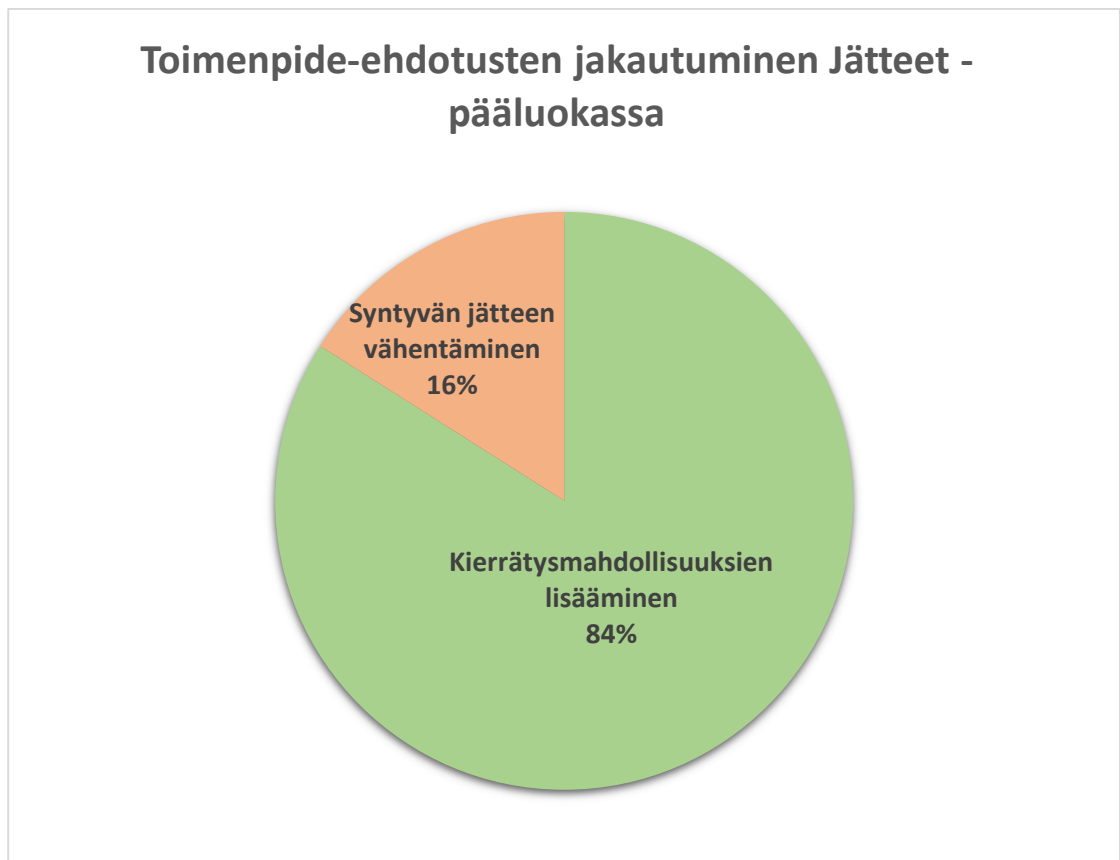

Kuvio 12. Kysymys 9. Ruoka-aiheiset toimenpide-ehdotukset (Alppisara & Knuuttila 2020, 46)

5.3.2 Jätteet

Kysymykseen vastasi 127 vastaajaa, joista vähintään yhden Jätteet-aiheisen ehdotuksen antoi 64 vastaajaa. Yhteensä Jätteet-aiheisiä ehdotuksia saatiin 116 kpl, joista erilaisia ehdotuksia oli 33 kpl. (Alppisara & Knuuttila 2020, 47)

Jätteet-aiheiset vastaukset jakoutuivat kierrätysmahdollisuuksien lisäämiseen ja syntyvän jätteen vähentämiseen liittyviin aiheisiin (ks. kuvio 13). Kierrätysmahdollisuuksien lisäämistä ehdotettiin kaikkein eniten ja tällä sanatarkalla ilmaisulla sitä ehdotti kaikista vastaajista 39 %. Yhteensä eri tavoin ilmaistuna kierrätysmahdollisuuksien lisäämistä ehdotti 76 % kysymykseen vastanneista. Prosenttiosuus on korkea ja kertoo siitä, että JAMKin kampuksilla olisi aihetta tarkastella ja parantaa jätteiden lajittelua ja kierrätystä. Kaikista Jätteet-pääloukan ehdotuksista 84 % liittyi jollain tavalla kierrätys mahdollisuuksien lisäämiseen. (Alppisara & Knuutila 2020, 47)

Kuvio 13. Kysymys 9. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Jätteet-pääloukassa (Alppisara & Knuutila 2020, 47)

Vastauksissa nousi selkeästi esiin tarve pullojen ja tölkkien kierrätyspisteille sekä biojätteen lajittelulle. Lisäksi toivottiin erikseen muovin ja kartongin kierräystä. Lajittelu- ja kierrätyspisteitä ehdotettiin sijoitettavaksi luokkiin, käytäville, jokaiseen kerrokseen ja auloihin, erityisesti Rajakadun pääkampuksella D- ja F-auloihin. Syntyvän jätteen minimoimiseksi nousi useammassa vastauksessa esiin kertakäyttökahvimukien käytön lopettaminen ja omien kestokuppien käyttöön ottaminen. Toivottiin myös, että kahvia saisi ostaa omaan mukiin edullisemmin. Kertakäyttökahvimukien muovikansia pidettiin myös turhana ja niiden käytöstä luopumista ehdotettiin. Kaikista Jätteet-pääloukan vastauksista on koostettu sanapilvi (ks. kuvio 14).

Kuvio 14. Kysymys 9. Jätteet-aiheiset toimenpide-ehdotukset (Alppisara & Knuuttila 2020, 48)

5.4 Tulosten tulkinta

Kyselytutkimuksen tulosten perusteella saatiin kattavasti vastauksia kaikkiin tutkimuskysymyksiin. Tuloksista selviää, että Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijat kokevat huolta ympäristöstä ja sen hyvinvoinnista. Yleisesti ottaen opiskelijat tunnistavat laajasti erilaisia ympäristövaikutuksia aiheuttavia asioita. Osasta vastauksista on havainnoitavissa jopa tietynlaista tuskaa, mistä voidaan päätellä opiskelijoiden jossain määrin potevan jopa ilmastoahdistusta. Vastausten monipuolisuudesta ja tarkkuudesta voidaan päätellä, että ympäristöasiat ovat opiskelijoille merkityksellisiä ja opiskelijoilla on todellista halua tuoda oma näkemyksensä esille.

Opiskelijoiden mukaan Jyväskylän ammattikorkeakoulun toiminnan ympäristövaikutuksia aiheuttavat eniten jätteet ja ruoka. Huomattava osa vastaajista oli maininnut myös jonkin Energian käyttö -pääluokkaan kuuluvan vastauksen. Jätteet-pääluokassa eniten esille nousi kierrätysmahdollisuuksien vähyys, Ruoka-pääluokassa ruokahävikki ja Energian käyttö -pääluokassa lämmitys. Ruoka- ja jäteaiheiset tulokset JAMKin aiheuttamiin ympäristövaikutuksiin liittyen on esitetty laajemmin tässä opinnäytetyössä aiemmin luvussa 5.2. (Alppisara & Knuutila 2020, 32–37).

Tuloksista selviää, että opiskelijoilla on paljon toimenpide-ehdotuksia kestävän kehityksen edistämiseksi Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Eniten saatiin ruoka- ja jäteaiheisia ehdotuksia. Ruokahävikin vähentäminen oli jälleen suuresti esillä ja siihen ehdotettiin keinoksi esimerkiksi ruoan laadun parantamista. Kierrätysmahdollisuuksien lisääminen oli ylivoimaisesti useimmiten ehdotettu toimenpide Jätteet-pääluokassa. Ruoka- ja jäteaiheiset toimenpide-ehdotukset on esitetty laajemmin tässä työssä aiemmin luvussa 5.3. Tutkimushaasteena oli selvittää JAMKin opiskelijoiden mielipiteitä ympäristöasioita kohtaan. Tuloksista voidaan päätellä, että aihe on opiskelijoille merkityksellinen ja heillä on paljon näkemystä asiaan. Opiskelijoiden vastauksia kannattaa hyödyntää Jyväskylän ammattikorkeakoulun ympäristötyön suunnittelussa.

6 Johtopäätökset

Tämän kehittämistyön tulosten perusteella tutkimushaasteen ja tutkimuskysymysten taustalla oleva huoli Jyväskylän ammattikorkeakoulun aiheuttamasta ympäristökuormituksesta osoittautui aiheelliseksi. Opiskelijoiden keskuudessa asia on merkityksellinen ja osa opiskelijoista kokee jopa ilmastoahdistusta. Tulosten perusteella tunnistettiin useita aihealueita, miten kestävää kehitystä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa voitaisiin opiskelijoiden mielestä edistää ja saatiin innovatiivisia ratkaisuehdotuksia ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi.

Toimenpiteisiin on myös ryhdytty, kuten jätelajitteluastioiden hankkiminen osoittaa. On ympäristön, opiskelijoiden ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun etu, että toimenpiteitä Jyväskylän ammattikorkeakoulun toiminnasta aiheutuvan ympäristökuormituksen vähentämiseksi viedään käytäntöön. Opiskelijoilta on mahdollista saada ajankoh-
taisia ja uusia näkökulmia ympäristöasioihin, joten heidän mielipidettään kannattaa kuunnella ja ottaa osaksi päätösten tekoa.

7 Pohdinta

7.1 Luotettavuus ja eettisyys

Tämänkaltaisen työn toistettavuus etenkin kyselyaineiston analysoinnin osalta on haasteellista, koska itse tutkija vaikuttaa paljon avointen kysymysten tulkintaan ja analysointiin. Etenkin termien luokittelu- ja pelkistämisvaiheessa tutkijan näkemyksellä ja tulkinnalla on suuri vaikutus. Aineiston analysointi toteutettiin ilman apuohjelmia niin, että esimerkiksi luokitteluvaiheessa opinnäytetyön tekijä kävi jokaisen vastauksen yksitellen läpi ja etsi niistä pääluokkiin kuuluvia asioita, jonka jälkeen kaikki termit pelkistettiin yksitellen. Tässä työssä asennoiduttiin jo heti alusta asti siihen, että työ vaatii tarkkuutta ja huolellisuutta. Ensiluokkaiseen työhön pyrittiin sillä, että työtä tehtiin aina mahdollisimman virkeänä ja pitämällä tarpeeksi taukoja.

Avointen kysymysten tulkinta aiheutti myös ajoittain haastetta. Joistakin vastauksista ei välttämättä pystynyt aukottomasti tulkita, mistä näkökulmasta vastaus oli annettu. Erityisesti tulkinnassa oli haasteita sellaisten vastausten kohdalla, joihin oli vastattu vain yhdellä sanalla. Tämä epävarmuus täytyy ottaa huomioon tuloksia tarkastellessa.

Kyselyssä ei kysytty henkilötietoja, joten vastaukset ovat anonymoituja. Kyselyn lopussa vastaaja sai halutessaan jättää sähköpostiosoitteen, mikäli hän halusi osallistua elokuvalippujen arvontaan. Myöskään sähköpostiosoitetta ei voida yhdistää vastauksiin.

Vastaajia oli yhteensä 172 kpl. Kysymysten avoimen luonteen takia tällä vastaajamäärällä saatiin kerättyä varsin paljon aineistoa. JAMKissa on noin 8500 opiskelijaa, joten siihen nähden vastaajien määrä on melko pieni ja herättää kysymyksen, voidaanko tuloksia yleistää koskemaan kaikkia JAMKin opiskelijoita. Aineiston luotetta-

vuutta lisää kuitenkin se, että vastaajia oli lähes kaikilta JAMKin kampuksilta (Alppisara & Knuuttila 2020, 18). Voidaankin pohtia, millä keinoin vastaajamäärää saataisiin nostettua mahdollista seuraavaa kyselyä varten. Tähän kyselytutkimukseen ei haettu tutkimuslupaa, joten kysely oli tarjolla vain Jyväskylän ammattikorkeakoulun verkkosivuilla opiskelijaintrassa. Tämä saattoi osaltaan vaikuttaa siihen, että osa opiskelijoista ei huomannut kyselyä. Jos tutkimuslupa olisi haettu, olisi kysely voitu lähettää kaikille opiskelijoille sähköpostiin, jolloin vastaajamäärä olisi voinut olla suurempi. Tätä voitaisiin harkita mahdollisen seuraavan kyselyn kohdalla.

Kyselyn avulla saatiin runsaasti toimenpide-ehdotuksia kestävän kehityksen edistämiseksi JAMKissa, jätelajitteluasiat lisäävät jätteiden kierrätystä ja lajitteluohjeet tekevät jätteiden lajittelusta helpompaa ja lisäävät tietoa lajittelusta. Näin ollen tämän työn voidaan myös katsoa edistävän JAMKin eettistä toimintaa.

Kokonaisuudessaan tämä työ onnistui saavuttamaan tavoitteensa. Tuloksista ja toimenpiteistä saatiin luotua kokonaisuus, jota JAMK voi hyödyntää toiminnassaan kestävän kehityksen edistämiseksi.

7.2 Tulosten tarkastelu

Arene pitää tärkeänä tietoisuuden lisäämistä kestävästä kehityksestä erityisesti ammattikorkeakouluissa, koska niiden vaikuttavuus opiskelijoiden siirtyessä työelämään on suuri. Kyselytutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden keskuudessa ympäristön vaikuttavuustekijöitä tunnustetaan ja tunnetaan jo nyt laajasti. Tämä voidaan perustella vastausten jakautumisella monipuolisesti eri osa-alueille (Alppisara & Knuuttila 2020, 21–55). Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö tietoisuuden lisäämiselle olisi tarvetta. Myös tuloksissa tuli esille opiskelijoiden toiveita kestävän kehityksen ja ympäristötietoisuuden lisäämisestä Jyväskylän ammattikorkeakoulun toiminnassa, mm. opetuksessa (Alppisara & Knuuttila 2020, 53).

Opiskelijoiden kyselytutkimuksen avulla saatuja ajatuksia ja ideoita, sekä toimenpide-ehdotuksia voidaan hyödyntää Jyväskylän ammattikorkeakoulun hiilineutraaliustavoitteissa. Samalla hyöttyy myös Suomen valtion hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen. Kun ympäristön ja kestävän kehityksen eteen tehdään työtä samanaikaisesti ja pitkäjänteisesti useassa pienemmässä yksikössä, on mahdollista saada aikaan positiivista vaikutusta myös valtakunnallisella tasolla. (Kestävä, vastuullinen ja hiilineutraali ammattikorkeakoulu 2020, 9; Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2020, 77)

Kyselytutkimuksen tulosten perusteella Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijat tunnistavat ympäristövaikutuksia samoista osa-alueista, kuin mitä Hämeen ammattikorkeakoulun kestävän kehityksen ohjelmassa on mainittu. Tämän opinnäytetyön kyselytutkimuksen perusteella keskeisimmiksi ympäristövaikutusten aiheuttajiksi nousivat ruoka ja jätteet. Myös HAMKin kestävän kehityksen ohjelmassa tavoitteina ovat jätteiden vähentäminen ja ruoan ympäristövaikutusten sekä ruokahävikin pienentäminen. Myös muita yhtäläisyyksiä löytyi, kuten energian ja veden kulutuksen vähentäminen, sekä liikkumisen kehittäminen vähäpäästöisemmäksi. (Alppisara & Knuutila 2020; Kestävä HAMK ohjelma 2030)

7.3 Työn hyödyt ja jatkotutkimustarpeet

Tämän kehittämistyön tuloksista Jyväskylän ammattikorkeakoulu sai arvokasta tietoa opiskelijoiden ajatuksista ympäristövaikutuksista heidän omassa arjessaan ja JAMKin toiminnassa, sekä toimenpide-ehdotuksia ympäristöasioiden edistämiseksi JAMKissa. Kyselyn alustavia tuloksia hyödynnettiin jo heti alkuun mm. ruokapalvelukilpailutuksessa sekä jätelajitteluastioiden hankinnassa. Tuloksia on tarkoitus hyödyntää myös tulevaisuudessa JAMkin ympäristötyössä. Kyselyn tuloksista kokonaisuudessaan on tehty Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu Kestävän kehityksen kysely Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille (Alppisara & Knuutila 2020) ja osasta tuloksista on kirjoitettu artikkeli nimeltä Opiskelijoiden näkemyksiä kestävästä kehityk-

sestä – case JAMK (Alppisara & Knuuttila 2020), joka on julkaistu Lapin ammattikorkeakoulun julkaisussa Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin (S. Tyni, K. Laasasenaho, S. Malve-Ahlroth, P. Haapea, A. Rosendahl, J. Suominen, I. Engblom, M. Virta ja S. Yli-Suvanto, toim. 2020.)

Jätelajitteluasiat lisäävät jätteiden kierrätystä JAMKissa ja tuovat koko organisaation näin ollen nykypäivään kierrätyksen mahdollistajana. Lajitteluohjeet helpottavat jätteiden lajittelua, tekevät lajittelusta selkeämpää ja lajittelupisteistä näkyvämpiä. Kaksikielisten ohjeiden avulla, myös englannin kielellä asioivien opiskelijoiden tai vierailijoiden on helpompaa onnistua jätteiden lajittelussa.

Vastaavanlainen laaja ympäristökysely olisi tarpeen toistaa myöhemmässä vaiheessa, jotta pysyttäisiin tietoisina opiskelijoiden ajatuksista ympäristöasioita kohtaan ja saataisiin tietoa, onko JAMK saanut edistettyä toimintaansa kestävämpään suuntaan opiskelijoiden mielestä. Avoimien kysymysten käsittelyssä on kuitenkin todella paljon työtä. Vastausten analysoinnin nopeuttamiseksi olisi järkevää muuttaa kyselyä niin, että avoimia kysymyksiä on vähemmän. Jos taas halutaan saada nimenomaan paljon avoimia vastauksia, täytyy varautua siihen, että niiden käsittelyyn on tarpeeksi resursseja.

Tämän työn tulosten perusteella JAMKin opiskelija ruokaloitten toiminta sai paljon kritiikkiä. Esimerkiksi ruoan laatu kaipasi selkeää parannusta ja ruokahävikkiä koettiin syntyvän paljon. Huomionarvoista on, että tämä kysely tehtiin tammikuussa 2020, kun JAMKin ruokapalveluista vastasi vielä eri yritys, kuin nykyään. Uusi ruokapalvelun tuottaja Juvenes aloitti toimintansa JAMKilla elokuussa 2020. Mielenkiintoinen tutkimuksen aihe olisi selvittää opiskelijoiden tyytyväisyyttä opiskelija ruokailuun ja ruoan laatuun, sekä ruokahävikin määrään uuden ruokatoimijan aikana.

JAMKin opiskelijoiden käytössä on nyt ensikertaa laajemmat jätteiden lajittelumahdollisuudet, kuin koskaan aikaisemmin. Olisi hyvä jatkossa selvittää opiskelijoiden ajatuksia lajitteluasioihin ja lajitteluohjeisiin liittyen. Tutkimisen arvoisia asioita olisi

jätelajitteluastioiden toimivuus, käyttöaste, mitoitus ja sijoittelu. Myös palautetta lajitteluohjeista olisi hyvä kerätä ja kehittää niitä tarpeen mukaan.

Lähteet

Alppisara, J., Knuuttila, K. 2020a. Kestävän kehityksen kysely Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 28.1.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/353281/JAMKJULKAISUJA2922020_web.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Alppisara, J., Knuuttila, K. 2020b. Opiskelijoiden näkemyksiä kestävästä kehityksestä - Case JAMK. Artikkelijulkaisussa S. Tyni, K. Laasasenaho, S. Malve-Ahlroth, P. Haapea, A. Rosendahl, J. Suominen, I. Engblom, M. Virta ja S. Yli-Suvanto (toim.). Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisu. 15/2020. S. 81–86. Lapin ammattikorkeakoulu. Viitattu 13.2.2021. <https://www.lapinamk.fi/loader.aspx?id=802bc409-4b18-493d-a8dc-95b4096b1986>

Arene. Verkkosivut. Viitattu 2.2.2021. <http://www.arene.fi/arene/>

Jätteiden käsittely ja lajitteluohjeet. N.d. Verkkosivut. Mustankorkea. Viitattu 15.2.2021. <https://mustankorkea.fi/neuvonta/jatteiden-kasittely-lajitteluohjeet/>

Kestävä HAMK. N.d. Hämeen ammattikorkeakoulu. Verkkosivut. Viitattu 8.2.2021. <https://www.hamk.fi/tietoa-hamkista/kestava-hamk/>

Kestävä HAMK ohjelma 2030. 2020. Hämeen ammattikorkeakoulu. Viitattu 8.2.2021. https://www.hamk.fi/wp-content/uploads/2020/08/Final_KEKE-ohjelma_FI.pdf

Kestävän kehityksen Suomi -pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja osallistavasti. 2017. Valtionneuvoston selonteko kestävästä kehityksestä globaalista toimintaohjelmasta Agenda 2030:sta. Valtioneuvoston kanslia. Viitattu 9.2.2021. <https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/3934867/Valtioneuvoston+selonteko+kest%C3%A4v%C3%A4n+kehityksen+globaalista+toimintaohjelmasta+Agenda2030sta.pdf/de836a92-3f21-4195-831b-b6569e55aa2f>

Kestävän kehityksen tavoitteet. N.d. Agenda 2030 kuvakkeet. Suomen YK-liitto. Viitattu 9.2.2021. https://www.ykliitto.fi/sites/www.ykliitto.fi/files/images/SDGt_kaikki_uusi_0.jpg

Kestävä, vastuullinen ja hiilineutraali ammattikorkeakoulu. 2020. Ammattikorkeakoulujen kestävästä kehityksestä ja vastuullisuuden ohjelma. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. 11/2020. Viitattu 2.2.2021. <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/Kest%C3%A4v%C3%A4n%20vastuullinen%20ja%20hiilineutraali%20ammattikorkeakoulu.pdf?t=1606145574>

Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa. 2020. Valtionneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda 2030:sta. Valtioneuvoston kanslia. Viitattu 8.2.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162475/VNK_2020_7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Korkeakoulujen kestävä kehitystä mitattiin -HAMK paransi sijoitustaan. 2020. Tiedote. 9.12.2020. Hämeen ammattikorkeakoulu. Viitattu 8.2.2021. <https://www.hamk.fi/2020/korkeakoulujen-kestavaa-kehitysta-mitattiin-hamk-paransi-sijoitustaan/>

Kuntien oma jäteyhtiö. N.d. Verkkosivut. Mustankorkea. Viitattu 15.2.2021. <https://mustankorkea.fi/yhteystiedotaukioloajat/mustankorkea/kuntien-oma-jateyh-tio/>

Laasasenaho, K., Kokkonen, N., Tyni, S. & Lempinen, P. 2020. Ammattikorkeakouluihin lisää kestävyttä ja vastuullisuutta. AMK-lehti/UAS journal (1). Viitattu 8.2.2021. <https://uasjournal.fi/1-2020/amk-lisaakestavyytta-ja-vastuullisuutta/>

Opinnäytetyö-Thesis. 2.2 Tutkimuksellinen kehittämistyö. N.d. Verkkosivut. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. viitattu 28.1.2021. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/opinnaytettyo/toteutustavat-ja-rakenne/tutkimuksellinen-kehittamistyo/>

Overall Rankings 2019. 2020. UI GreenMetric World University Rankings. Viitattu 15.2.2021. <http://greenmetric.ui.ac.id/overall-rankings-2019/>

Overall Rankings 2020. 2020. UI GreenMetric World University Rankings. Viitattu 15.2.2021. <http://greenmetric.ui.ac.id/overall-rankings-2020/>

Sisällönanalyysi. N.d. Verkkosivut. Viitattu 28.1.2021. <https://spoken.fi/sisallonanalyysi/>

Suomi, jonka haluamme 2050-Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoutus. 2016. Viitattu 9.2.2021. <https://kestavakehitys.fi/documents/2167391/2186383/FINAL+Kest%C3%A4v%C3%A4n+kehityksen+yhteiskuntasitoutus+20+4+2016.pdf/d2d827e7-033a-4d2b-9239-aed6605a12c4/FINAL+Kest%C3%A4v%C3%A4n+kehityksen+yhteiskuntasitoutus+20+4+2016.pdf>

Tyni, S., Laasasenaho, K., Malve-Ahlroth, S., Haapea, P., Rosendahl, A., Suominen, J., Engblom, I., Virta, M., Yli-Suvanto, S. 2020. Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin -hankekoonti. Artikkelijulkaisussa S. Tyni, K. Laasasenaho, S. Malve-Ahlroth, P. Haapea, A. Rosendahl, J. Suominen, I. Engblom, M. Virta ja S. Yli-Suvanto (toim.). Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisu. 15/2020. S. 12–23. Lapin ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.2.2021. <https://www.lapinamk.fi/loader.aspx?id=802bc409-4b18-493d-a8dc-95b4096b1986>

United Nations Summit on Sustainable Development. 2015. Informal summary. 70th Session of the General Assembly. 1–3. Viitattu 13.2.2021. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/8521Informal%20Summary%20-%20UN%20Summit%20on%20Sustainable%20Development%202015.pdf>

Liitteet

Liite 1. Ympäristökysely opiskelijoille

Toteutetaan webprolina. Tehdään koekysely. Julkaistaan esim. Amk-verkkojulkaisussa tarinana – opiskelijat, työntekijät, toimenpiteet
Ympäristökysely opiskelijoille – vastaa 31.1.2020 mennessä!

Kyselyn tavoitteena on kartoittaa JAMKin opiskelijoitten suhtautumista ympäristöasioihin. JAMKissa rakennetaan parhaillaan ympäristöohjelmaa ja vastaamalla voit vaikuttaa sen sisältöön.

Kysely koostuu kymmenestä kysymyksestä ja vastaaminen vie noin 5-10 minuuttia. Kaikki vastaukset käsitellään anonyymisti.

Vastanneiden kesken arvotaan 4 kpl Finnkinon kahden hengen lippusettiä.

Taustatiedot

1. Koulutusala

ICT
Kulttuuri
Liiketalous
Luonnonvara
Matkailu- ja ravitsemus
Sosiaali- ja terveys
Tekniikka
Muu. Mikä? (avoin kenttä)

2. Opiskelutapa

AMK päivätoteutus
AMK monimuoto
YAMK monimuoto
Muu. Mikä? (avoin kenttä)

3. Millä JAMKin kampuksella opiskelet eniten?

Rajakatu
Dynamo
Piippukatu
Tarvaala
Musiikki

Ympäristöasiat

4. Kuinka paljon ympäristöasiat merkitsevät sinulle?

Erittäin paljon/paljon/ melko paljon/ melko vähän/vähän/ ei lainkaan

5. Teetkö paljon asioita ympäristön hyväksi?

Erittäin paljon/paljon/ melko paljon/ melko vähän/vähän/ en lainkaan

6. Mitkä asiat arjessasi aiheuttavat mielestäsi suurimpia ympäristövaikutuksia? Mainitse 3-5 tärkeintä.

(Avoin kenttä)

7. Mitkä asiat JAMKin toiminnassa aiheuttavat mielestäsi eniten ympäristövaikutuksia? Mainitse 3-5 tärkeintä.

(Avoin kenttä)

8. Mihin asioihin JAMKin ja JAMKOn pitäisi mielestäsi keskittyä ympäristöasioissa? Valitse 1-3 tärkeintä.

Energia

Liikkuminen paikasta toiseen/ Liikkuminen kampuksille ja matkustaminen

Ruoka

Jäte

Vesi

Muu(t). Mihin? (avoin)

9. Mainitse 3-5 ehdotusta toimenpiteistä, joilla voitaisiin edistää kohdassa 8 valitsemiasi ympäristöasioita.

(Avoin kenttä)

10. Muita kommentteja?

(Avoin kenttä)

Kiitos osallistumisesta!

Jos haluat osallistua elokuvalippuarvontaan osallistujien kesken, ole hyvä ja jätä sähköpostiosoitteesi.

(Avoin kenttä)

Biojäte

Organic waste

- Ruoantähteet
- Hedelmien kuoret
- Suodatinpussit, teepussit
- Talouspaperit ja lautasliinat

- Leftover food
- Fruit shells
- Coffee filters and teabags
- Paper towels and serviettes

Älä laita näitä!

- Juotavat nesteet, jogurtti
- Nenäliinat (Covid-19 ohje)
- Muovi, lasi, metalli, tekstiilit
- Maito- ja mehupurkit
- Tupakantumpit, tuhka
- Lääkkeet
- Vaipat ja terveyssiteet, kuitit

Do not put these!

- Drinkable liquids, yoghurt
- Tissues (during Covid-19)
- Plastic, glass, metal, textiles
- Milk and juice cans
- Cigarettes, ash
- Medicines
- Diapers, sanitary towels, receipts

Lasijäte Glass waste

- Lasipurkit
- Pantittomat lasipullot

- Glass jars
- Non-recyclable glass bottles

Älä laita näitä!

- Posliini, keramiikka, kristalli
- Lasiastiat (esim. juomalasit, maljakot)
- Ikkunalasi, peililasi
- Hehkulamput ja loisteputket
- Muoviset pullot ja purkit

Do not put these!

- Porcelain, ceramics, crystal
- Glass dish (e.g. drinking glasses, glass vases)
- Window glass, mirror
- Light bulbs, fluorescent bulbs and any kind of lamps
- Plastic bottles and jars

Kartonki & Pahvi

Carton & Cardboard

- Kartonkiset pakkaukset, esim. maito ja mehutölkit, muro ja keksipakkaukset
- Munakennot
- Talouspaperi- ja wc-paperihylsy
- Paperikassit
- Pahvi

- Carton packages, e.g. milk and juice cartons, cereals and cookie packets
- Egg cartons
- Paper cores
- Paper bags
- Cardboard

Älä laita näitä!

- Märkä tai likainen kartonki
- Styroksi, muovi

Do not put these!

- Wet or dirty carton & cardboard
- Styrox, plastic

Metallijäte Metal waste

- Metalliset säilyketölkit ja purkit
- Metalliset pullonkorkit ja purkin kannet
- Alumiinifoliot
- Pieni metalliromu (alumiini, rauta, teräs)
- Tyhjät aerosolipullot

- Tin cans and steel food cans
- Metal bottle caps and jar lids
- Aluminium foil
- Small metal pieces (aluminium, steel, iron)
- Empty aerosol bottles

Älä laita näitä!

- Paristot ja akut
- Sähkö ja elektroniikkaromu
- Lamput
- sähköjohdot
- Aerosolipullot, joissa on sisältöä jäljellä

Do not put these!

- Batteries
- Electronic waste
- Lamps
- Electric wires
- Aerosol bottles with content left

Muovipakkaukset

Plastic packaging

- Tyhjät, puhtaat ja kuivat kotitalouden muovipakkaukset
- Muovipussit, -kassit ja -kääreet
- Pesuainepakkaukset
- Tyhjät tuubit ja putkilot, esim. hammastahna- tai voidetuubit

- Empty, clean and dry household plastic packaging and food packaging
- Plastic bags and wraps
- Detergent packaging
- Empty tubes, e.g. toothpaste and lotion/cream tubs

Älä laita näitä!

- Muut muoviset tuotteet ja esineet
- Likaista muovia
- Sekajätettä
- PVC-pakkauksia

Do not put these!

- Other plastic products and items
- Dirty plastic packaging
- Mixed waste
- PVC-packaging

Paperijäte

Paper waste

- Valkoinen ja värillinen kopio- ja toimistopaperi
- Ruutulehtiöpaperi
- Kirjekuoret
- Pehmeäkantiset kirjat
- Mainosposti
- Aikakausilehdet
- Sanomalehdet

- White and colored copy paper and office paper
- Notebooks
- Envelopes
- Paperback books
- Advertising mail
- Magazines
- News papers

Älä laita näitä!

- Märkä tai likainen paperi
- Pehmopaperi
- Kartonki, ruskeat paperikassit, pahvi
- Muovi, styroksi
- Tietosuojapaperi

Do not put these!

- Wet or dirty paper
- Soft tissues, serviettes
- Carton, brown paper bags, cardboard
- Plastic, styrox
- Dataprotection paper

Pullot ja tölkit

Recycling bottles and cans

- Pantilliset palautuspullot ja –tölkit
- Recycling bottles (plastic and glass) and beverage cans with a deposit mark

Älä laita näitä!

- Pantittomat pullot, tölkit

Do not put these!

- Non recyclable bottles and beverage cans

Sekajäte

Mixed waste

- Kasvomaskit
- Kertakäyttöhanskat
- Nenäliinat
- PVC-muovi
- Vaipat, terveysiteet
- Hehkulamput ja halogeenilamput
- Nahka, kumi

- Face masks
- Disposable gloves
- Tissues
- PVC-plastic
- Diapers, sanitary towels
- Light bulbs and halogen bulbs
- Leather, rubber

Älä laita näitä!

- Kaikki kierrätettävä jäte
- Vaarallinen jäte
- Paristot ja akut
- Sähkö ja elektroniikkaromu
- Energiansäästö-, led-, ja loisteputkilamput
- Kiviä, hiekkaa

Do not put these!

- Any recyclable waste
- Hazardous waste
- Batteries
- Electric & Electronic waste
- Energy saving, led and fluorescent lamps
- Stones, sand

Liite 3. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu Alppisara & Knuuttila

Jenni Alppisara & Kirsi Knuuttila

Kestävän kehityksen kysely
Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

**Kestävän kehityksen kysely
Jyväskylän ammattikorkeakoulun
opiskelijoille**

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUJA 292

JENNI ALPPISARA
KIRSI KNUUTTILA

**Kestävän kehityksen kysely
Jyväskylän ammattikorkeakoulun
opiskelijoille**

jamk | Jyväskylän
ammattikorkeakoulu

**JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN
JULKAISUJA -SARJA**

©2020

Tekijät & Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Jenni Alppisara & Kirsi Knuutila

**KESTÄVÄN KEHITYKSEN KYSELY JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULUN OPISKELIJOILLE**

Kannen kuva • JAMK / Petri Blomqvist
Ulkoasu • JAMK / Pekka Salminen
Taitto ja paino • Punamusta Oy • 2020

ISBN 978-951-830-590-6 (PDF)
ISSN 1456-2332

JAKELU

Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjasto
PL 207, 40101 Jyväskylä
Rajakatu 35, 40200 Jyväskylä
Puh. 040 552 6541
Sähköposti: julkaisut@jamk.fi
www.jamk.fi/julkaisut

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	7
ABSTRACT.....	8
ESIPUHE.....	9
1 JOHDANTO.....	11
2 YLEISTÄ KESTÄVÄN KEHITYKSEN KYSELYSTÄ.....	12
3 AINEISTON ANALYYSIMENETELMÄT.....	13
4 TULOKSET.....	15
4.1 Kysymys nro 1: Mitä alaa opiskelet?.....	16
4.2 Kysymys nro 2: Miten opiskelet?.....	17
4.3 Kysymys nro 3: Millä JAMKin kampuksella opiskelet eniten?.....	18
4.4 Kysymys nro 4: Kuinka paljon ympäristöasiat merkitsevät sinulle? ...	19
4.5 Kysymys nro 5: Teetkö mielestäsi paljon asioita ympäristön hyväksi?	20
4.6 Kysymys nro 6: Mitkä asiat arjessasi aiheuttavat mielestäsi suurimpia ympäristövaikutuksia?	21
4.6.1 Liikkuminen.....	22
4.6.2 Ruoka.....	24
4.6.3 Jätteet.....	26
4.6.4 Muu.....	28
4.6.5 Energian käyttö.....	29
4.6.6 Veden käyttö.....	31
4.7 Kysymys nro 7: Mitkä asiat JAMKin toiminnassa aiheuttavat mielestäsi eniten ympäristövaikutuksia?.....	32
4.7.1 Jätteet.....	33
4.7.2 Ruoka.....	34
4.7.3 Energian käyttö.....	36
4.7.4 Muu.....	38
4.7.5 Liikkuminen.....	39
4.7.6 Veden käyttö.....	41

4.8	Kysymys nro 8: Mihin asioihin JAMKin ja JAMKOn pitäisi mielestäsi keskittyä ympäristöasioissa?	42
4.9	Kysymys nro 9: Mainitse 3–5 ehdotusta toimenpiteistä, joilla voitaisiin edistää kohdassa 8 valitsemiasi ympäristöasioita	43
4.9.1	Ruoka.....	44
4.9.2	Jätteet	47
4.9.3	Energian käyttö.....	49
4.9.4	Liikkuminen	52
4.9.5	Muu.....	53
4.9.6	Veden käyttö.....	55
5	POHDINTA.....	56
6	LÄHTEET.....	60
7	LIITTEET.....	62

TIIVISTELMÄ

Jenni Alppisara & Kirsi Knuuttila

Kestävän kehityksen kysely Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille

Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu, 292

Jyväskylän ammattikorkeakoulu on strategiassaan 2020–2030 sitoutunut huomioimaan kaikessa toiminnassaan vastuullisuuden ja toimia ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Tavoitteena on saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä. Korkeakoulujen suurin vaikuttavuus kestävä kehityksen kannalta on siinä, minkälaisella motivaatiolla ja minkälaisin valmiuksin opiskelijat siirtyvät työelämään.

Tämä tutkimusraportti käsittelee kestävä kehityksen kyselyä, joka tehtiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille vuoden 2020 tammikuussa. Kyselyssä opiskelijoilta selvitettiin kolme asiaa: Mitkä heidän omassa arjessaan ja ammattikorkeakoulun toiminnassa aiheuttavat eniten ympäristövaikutuksia sekä sitä, mitä ammattikorkeakoulussa voitaisiin tehdä ympäristöasioiden edistämiseksi. Kysymykset olivat muodoltaan pääasiassa avoimia. Vastaukset avasivat uusia ja innovatiivisia näkökulmia ympäristötyöhön sekä nostivat esiin joitain jo tunnistettuja haasteita ammattikorkeakoulun toiminnassa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu on jo vienyt esimerkiksi ruokapalveluun ja jätteiden kierrättämiseen liittyviä avauksia käytäntöön.

Kysely toteutettiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun kestävä kehityksen työryhmän toimeksiantona osana Opetus- ja kulttuuriministeriön 2018–2020 rahoittamaa Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin (KiertotalousAMK)-hanketta.

Avainsanat: kestävä kehitys; kysely; ammattikorkeakoulu; opiskelija; ympäristö

ABSTRACT

Jenni Alppisara & Kirsi Knuuttila

Sustainable development questionnaire for the applied university students

Publications of JAMK University of Applied Sciences, 292

In the strategy of 2020-2030, JAMK University of Applied Sciences has committed to the sustainable development and responsibility in a holistic way, considering ecological, social and economic perspective in all activities. The university aims to achieve carbon neutrality by 2030. In practice, universities have the greatest impact on sustainable development through the skills and motivation of the students to promote sustainable development in working life.

This report handles the sustainable development questionnaire that was carried out among the students of the JAMK University of Applied Sciences in January 2020. The questionnaire was focusing in three key issues related to the environmental sustainability: what causes the major environmental impacts in the students' daily life and in the university activities and how the university could promote the environmental sustainability. The questions were mostly formed as open questions and therefore allowed innovative perspectives in sustainable development work of the university.

The questionnaire was implemented by the order of the sustainable development team of JAMK and financed under Circular Economy Competence to Universities of Applied Sciences (CircularUAS) project.

Keywords: sustainable development; questionnaire; applied university; student; environmental

ESIPUHE

”Ammattikorkeakoulut haluavat edistää kestäväää kehitystä kaikessa toiminnassaan ja ottavat kestävään kehityksen osaksi korkeakoulun johtamiskäytänteitä. Ammattikorkeakoulut haluavat myös haastaa ja tukea alueen yrityskehitystä, toimialoja, opiskelijoita sekä sidosryhmiä kohti kestävämpää tulevaisuutta.” (Arene 2020)

Jyväskylän ammattikorkeakoulu on strategiassaan 2020–2030 sitoutunut huomioimaan kaikessa toiminnassaan vastuullisuuden toimien ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Tavoitteena on saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun, kuten muidenkin korkeakoulujen, suurin vaikuttavuus kestävään kehityksen kannalta on siinä, minkälaisella motivaatiolla ja minkälaisin valmiuksin opiskelijat siirtyvät työelämään. Sen vuoksi onkin merkittävää, miten korkeakoulu voi edistää opiskelijoiden osallisuutta kestävään kehityksen toimintaan.

Tämä tutkimusraportti käsittelee kyselyä, joka tehtiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille vuoden 2020 tammikuussa. Avoimien kysymysten käsittely on varsin työlästä, mutta se avasi uusia ja innovatiivisia näkökulmia ympäristötyöhön sekä vahvisti joitain jo tunnistettuja haasteita ammattikorkeakoulun toiminnassa.

Kysely antoi Jyväskylän ammattikorkeakoululle arvokasta tietoa opiskelijoiden omasta arjesta sekä opiskelijoiden näkökulmista kestävään kehitykseen ja siihen, mitä mieltä opiskelijat ovat ammattikorkeakoulun ympäristövaikutuksista.

Opiskelijoilta saatiin myös merkittävä määrä muita ehdotuksia ammattikorkeakoulun toimenpiteiksi ja niitä hyödynnettiin heti kyselyn päätyttyä ruokapalvelun kilpailutuksessa. Lisäksi opiskelijoiden toiveiden mukaisesti ammattikorkeakoulussa laajennetaan jätteiden lajittelumahdollisuuksia talvella 2020–2021.

Kysely toteutettiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun kestävään kehityksen työryhmän toimeksiantona osana Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin (KiertotalousAMK) -hanketta. Sen toteutti yhdessä 19 suomalaista ammattikorkeakoulua ja työtä koordinoi Lapin ammattikorkeakoulu.

Suunnittelin ja toteutin opiskelijakyselyn yhdessä projektiasiantuntija Aino Voutilaisen ja ammattikorkeakoulun Kestävän kehityksen työryhmän kanssa. Tutkimusaineiston käsitteli ansiokkaasti projektityöntekijä Jenni Alppisara kesä-syyskuu 2020.

Jyväskylässä 4.11.2020
Kirsi Knuutila
KiertotalousAMK-hanke
Jyväskylän ammattikorkeakoulu

1 JOHDANTO

Kestävän kehityksen kyselyn tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden ajatuksia ja ideoita liittyen ympäristöasioihin. Tavoitteena oli kartoittaa, mitkä asiat opiskelijoille ovat tärkeitä ja mitä asioita he pitävät ympäristöä kuormittavina ja mitä vähemmän kuormittavina. Erityisesti haluttiin saada tietoa opiskelijoiden näkökulmasta, mitä ympäristöä kuormittavaa JAMKin toiminnassa mahdollisesti on ja saada toimenpide-ehdotuksia nykytilanteen parantamiseksi.

Tässä tutkimuksessa tehtävänä oli käydä kysymysten vastaukset läpi ja käsitellä aineisto niin, että siitä olisi johdettavissa relevanttia tietoa sekä tekstin, taulukoiden ja diagrammien muodossa. Tässä raportissa kerrotaan kyselystä, aineiston käsittelystä ja tuloksista.

2 YLEISTÄ KESTÄVÄN KEHITYKSEN KYSELYSTÄ

Kyselyssä opiskelijoilta selvitettiin kolmea asiaa: Mitkä ovat heidän omassa arjessaan ja JAMKissa suurimpia ympäristövaikutuksia aiheuttavia asioita sekä mitä JAMKissa voitaisiin tehdä ympäristöasioiden edistämiseksi. Kysymykset olivat muodoltaan pääasiassa avoimia ja vastaukset luokiteltiin kuuteen pääluokkaan: Ruokaan, jätteisiin, liikkumiseen, energiankäyttöön, veden käyttöön sekä luokittelemattomiin. (Alppisara & Knuutila 2020)

Kysely koostui yhteensä kymmenestä kysymyksestä. Kysymyksillä 1–3 selvitettiin taustatietoja eli tiedusteltiin koulutusala, opiskelutapaa ja sekä sitä, mille kampukselle opinnot pääasiassa sijoittuvat. Kysymykset 4, 5 ja 8 olivat suljettuja kysymyksiä. Kysymyksissä tiedusteltiin muun muassa ympäristöasioiden tärkeyttä vastaajille, kuinka paljon vastaajat tekevät ympäristötekoja ja mihin osa-alueisiin JAMK ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijakunta JAMKOn pitäisi keskittyä ympäristöasioiden kehittämisessä. Kysymykset 6, 7 ja 9 olivat avoimia kysymyksiä, joilla haluttiin selvittää opiskelijoiden kokemuksia ympäristöä kuormittavista tekijöistä heidän omassa arjessaan, JAMK:n toiminnassa ja kuulla toimenpide-ehdotuksia JAMK:n toiminnan parantamiseksi ympäristön hyväksi. Tutkimuksessa keskityttiin pääasiassa näihin kolmeen avoimeen kysymykseen ja niistä saatavan aineiston käsittelyyn ja tiedon muokkaamiseen. Erityisesti Kestävän kehityksen työryhmää kiinnosti kysymyksestä 9 saatava tieto, eli opiskelijoiden toimenpide-ehdotukset. Kysymys numero 10. oli otsikolla ”Muita kommentteja”.

Kyselyyn vastasi 172 henkilöä. Vastaajien määrä vaihteli kysymyksittäin, eli kaikki kyselyyn vastanneet eivät vastanneet kaikkiin kysymyksiin. Kysymykseen nro 6 vastasi 146 henkilöä, kysymykseen nro 7 vastasi 135 henkilöä ja kysymykseen nro 9 vastasi 127 henkilöä.

Nämä kolme kysymystä oli tarkoituksella jätetty tyypiltään avoimiksi kysymyksiksi, koska kyselyn tavoitteena oli kerätä mahdollisimman paljon tietoa ja saada opiskelijoiden mielipiteet ja ajatukset mahdollisimman hyvin esille. Kysymyksiin oli vastattu vaihtelevasti, mutta pääasiassa hyvin kattavasti ja monipuolisesti.

3 AINEISTON ANALYYSIMENETELMÄT

Jokaisen kysymyksen vastaukset luokiteltiin ensin kuuteen eri pääluokkaan: Ruoka, Jätteet, Liikkuminen, Energian käyttö, Veden käyttö ja Muu. Nämä pääluokat noudattivat Kestävän kehityksen työryhmän antamaa ohjeistusta. Tämän jälkeen jokainen luokka käytiin erikseen läpi omana kokonaisuutenaan. Ensin termit pelkistettiin niin, että alkuperäisistä vastauksista muutettiin samaa tarkoittavat asiat "samannimisiksi". Tässä vaiheessa haluttiin kuitenkin olla hyvin varovaisia, ettei termejä pelkistettäisi liikaa. Tarkoituksena oli, että alkuperäisen vastauksen idea säilyisi mahdollisimman hyvin ja tuloksissa säilytettäisiin vielä laaja ilmaisujen kirjo. Erityisen varovaisia pelkistämisen suhteen oltiin kysymyksen nro 9 toimenpide-ehdotuksissa. Tämän takia on mahdollista, että aineistossa on edelleen hyvin samantyyppisiä vastauksia, joiden esiintyminen on kuitenkin tässä tutkimuksessa luokiteltu ja laskettu erikseen. Aineiston pelkistämisen jälkeen termien esiintyvyyshämmät merkittiin ylös ja laskettiin prosenttiosuudet kysymykseen vastanneista henkilöistä sekä samaan pääluokkaan annetuista vastauksista. Pelkistämisen jälkeen suurimmasta osasta aineistoa on tehty sanapilvet. Sanapilvet tehtiin pelkistämisen jälkeen, jotta samaa tarkoittavat asiat nousisivat paremmin sanapilvessä esiin ja jotta termit olisivat yksinkertaisemmassa ja lyhyemmässä muodossa. Tiiviit ilmaisut sopivat sanapilviin paremmin.

Aineiston pelkistämisen jälkeen tehtiin ryhmittely, eli klusterointi. Tämä tarkoittaa termien ryhmittelyä laajempiin alaluokkiin. Tämän avulla on mm. helpompi nähdä, kuinka paljon kysymyksessä nro 6 on yleisesti ottaen ruokahävikkiin liittyviä vastauksia ja sen jälkeen tarkastella, kuinka paljon erilaisia vastauksia ruokahävikkiin liittyy. Termien esiintyvyyshämmät alaluokittain merkittiin ylös ja laskettiin prosenttiosuudet kysymykseen vastanneista henkilöistä sekä samaan pääluokkaan annetuista vastauksista. Alaluokkien jakautumisesta tehtiin ympyrädiagrammit useimmissa pääluokissa.

Aineiston käsittelyssä ja tulosten tulkinnassa on hyvä ottaa huomioon se, että yksi vastaaja on useammassa tapauksessa antanut useamman vastausvaihtoehdon. Prosenttiosuuksia verrataan joko kunkin kysymyksen vastaajien määrään tai samaan pääluokkaan (Ruoka, Jätteet, Liikkuminen, Energian käyttö, Veden käyttö tai Muu) annettujen vastausten määrään, kun kaikki vastausvaihtoehdot on otettu huomioon.

Jokaisen kysymyksen vastaukset käsiteltiin omissa Excel-tiedostoissaan. Excel-tiedostoista löytyvät kaikki yksityiskohtaiset aineiston työstövaiheet, kuten alkuperäiset vastaukset pääluokkiin luokiteltuina sekä redusointi-, että klusterointi -vaiheet. Excel-tiedostot sisältävät myös tiedot kaikkien termien esiintyvyyksistä, jotka on koostettu taulukoihin. Excel-tiedostot ovat merkittävä osa tutkimusaineistoa tämän raportin lisäksi ja ne olivat oiva työkalu vastausten tarkempaa tarkastelua varten. Excel-tiedosto ei ole saatavilla tietoturvasyistä.

4 TULOKSET

Kysely koostui alla olevista kysymyksistä. Tässä luvussa esitellään kyselyn tulokset kysymyksittäin ja pääpiirteittäin.

- Kysymys nro 1: Mitä alaa opiskelet?
- Kysymys nro 2: Miten opiskelet?
- Kysymys nro 3: Millä JAMKin kampuksella opiskelet eniten?
- Kysymys nro 4: Kuinka paljon ympäristöasiat merkitsevät sinulle?
- Kysymys nro 5: Teetkö mielestäsi paljon asioita ympäristön hyväksi?
- Kysymys nro 6: Mitkä asiat arjessasi aiheuttavat mielestäsi suurimpia ympäristövaikutuksia?
- Kysymys nro 7: Mitkä asiat JAMKin toiminnassa aiheuttavat mielestäsi eniten ympäristövaikutuksia?
- Kysymys nro 8: Mihin asioihin JAMKin ja JAMKOn pitäisi mielestäsi keskittyä ympäristöasioissa?
- Kysymys nro 9: Mainitse 3–5 ehdotusta toimenpiteistä, joilla voitaisiin edistää kohdassa 8 valitsemiasi ympäristöasioita

4.1 KYSYMYS NRO 1: MITÄ ALAA OPISKELET?

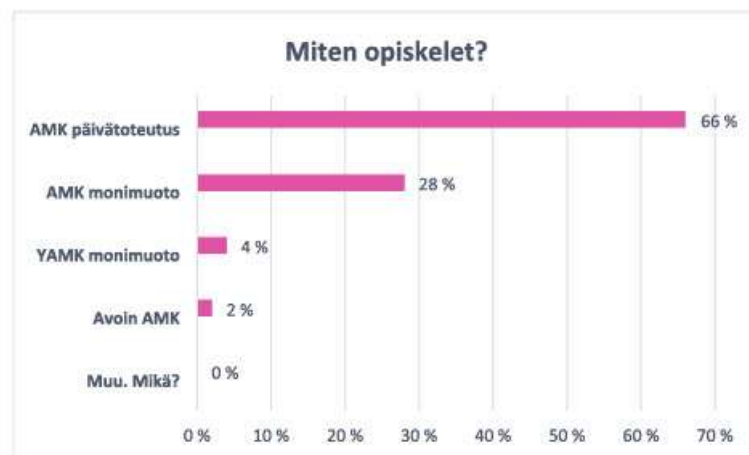
Kysymykseen vastasi 172 vastaajaa. Vastausten perusteella vastaajista eniten, neljäsosa, opiskelee sosiaali- ja terveystieteiden alaa ja toiseksi eniten liiketalouden alaa. Kolmanneksi eniten vastasi tekniikan alan opiskelijat. Matkailu- ja ravitsemusala sekä luonnonvara-ala olivat jaetulla neljännellä sijalla. Vastaajista 5 % opiskelee ICT-alaa ja 2 % vastasi "muu ala" ja tarkensivat seuraavasti: Matkailu- ja palveluliiketoiminta, käyttäjälähtöiset tilat (1 kpl), Arkkitehtuuri (1 kpl), International Business (1 kpl), Luonnonvara-ala (1 kpl). Kulttuurialan opiskelijoilta ei saatu yhtään vastausta. Tulokset on esitetty alla (kuvio 1).

Kuvio 1. Kysymys 1. Vastaajien jakautuminen koulutusaloittain.

4.2 KYSYMYS NRO 2: MITEN OPISKELET?

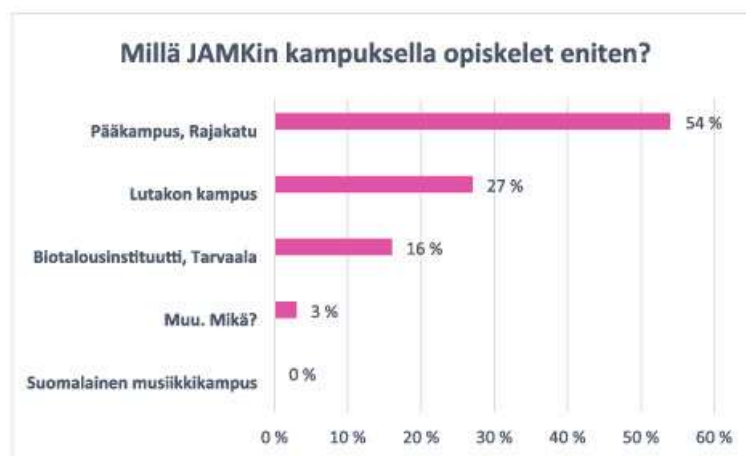
Kysymykseen vastasi 168 vastaajaa. Vastausten perusteella vastaajista valtaosa, 66 %, opiskelee AMK päivätoteutuksessa ja toiseksi eniten, 28 %, opiskelee AMK monimuotototeutuksessa. YAMK monimuodossa opiskelee 4 % vastaajista ja Avoimessa AMK:ssa 2 % vastaajista. Tulokset on esitetty kuviossa 2.

Kuvio 2. Kysymys 2. Vastaajien opiskelutavat.

4.3 KYSYMYS NRO 3: MILLÄ JAMKIN KAMPUKSELLA OPISKELET ENITEN?

Kysymykseen vastasi 172 vastaajaa. Vastausten perusteella yli puolet kyselyyn vastanneista opiskelee eniten Rajakadun pääkampuksella. Toiseksi eniten vastaajat opiskelevat Lutakon kampuksella ja kolmanneksi eniten Tarvaalan Biotalousinstituutissa Saarijärvellä. Muu, mikä -kohtaan saatiin tarkentavina vastauksina: Etäopiskeluna (1 kpl), opiskelen muualla (1 kpl), Seinäjoen SEAMK (1 kpl), Turbiini (1 kpl) ja Tiimiakatemia (1 kpl). Suomalaiselta musiikkikampukselta ei saatu yhtään vastaajaa. Tulokset on esitetty kuviossa 3.

Kuvio 3. Kysymys 3. Vastaajien jakautuminen opiskelukampuksen perusteella.

4.4 KYSYMYS NRO 4: KUINKA PALJON YMPÄRISTÖASIAT MERKITSEVÄT SINULLE?

Kysymykseen vastasi 168 vastaajaa. Vastaajista enemmistö, 43 % oli sitä mieltä, että ympäristöasiat merkitsevät heille paljon. Toiseksi eniten vastaajat olivat sitä mieltä, että ympäristöasiat merkitsevät heille erittäin paljon ja kolmanneksi eniten melko paljon. Pieni osa vastaajista (4 %) oli sitä mieltä, että ympäristöasiat merkitsevät heille melko vähän ja 1 % sitä mieltä, että vähän. "Ei lainkaan"-vaihtoehtoa ei vastannut kukaan. (kuvio 4)

Kuvio 4. Kysymys 4. Ympäristöasioiden merkittävyys vastaajille.

4.5 KYSYMYS NRO 5: TEETKÖ MIELESTÄSI PALJON ASIOITA YMPÄRISTÖN HYVÄKSI?

Kysymykseen vastasi 167 vastaajaa. Tulokset ovat nähtävissä kuviossa 5. Tulosten perusteella vastaajat tekevät melko paljon asioita ympäristön hyväksi. ”Ei lainkaan”-vastauksia ei ollut ollenkaan, mikä kertoo siitä, että kaikki vastaajat tekevät jollain tasolla jotain ympäristön hyväksi.

Kuvio 5. Kysymys 5. Vastajien ympäristöteot.

4.6 KYSYMYS NRO 6: MITKÄ ASIAT ARJESSASI AIHEUTTAVAT MIELESTÄSI SUURIMPIA YMPÄRISTÖVAIKUTUKSIA?

Kysymykseen vastasi 146 henkilöä, jotka antoivat yhteensä 502 vastausta. Erilaisia vastauksia oli yhteensä 164 kpl. Kysymys oli tyypiltään avoin, joten suurin osa vastaajista olikin antanut useamman vastauksen. Osa vastauksista oli hyvin kattavia ja kuvailevia, mutta suurin osa hyvin lyhyitä yhden sanan vastauksia. Suurin vastauksissa esiintynyt pääluokka oli Liikkuminen. Seuraavaksi on käsitelty tuloksia kysymyksessä nro 6 pääluokittain, lähtien pääluokasta, joka keräsi eniten vastaajia. Kuviossa 6 on esitetty pääluokkien jakautuminen vastaajamäärien perusteella.

Kuvio 6. Kysymys 6. Vastaajien jakautuminen pääluokkiin.

4.6.1 LIIKKUMINEN

Kysymykseen vastasi 146 vastaajaa, joista vähintään yhden Liikkuminen-aiheisen vastauksen antoi 102 vastaajaa, mikä on jopa 70 % kaikista vastaajista. Yhteensä Liikkuminen-aiheisia vastauksia annettiin 136 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 21 kpl. Vastaukset jakautuivat selkeästi ympäristöä kuormittaviin, haitallisiksi koettuihin asioihin ja vähemmän ympäristöä kuormittaviin, ratkaisuiksi koettuihin asioihin. Ympäristövaikutusten kannalta haitallisiksi koettuja asioita oli vastauksista enemmistö, 57 %. Liikkuminen-pääloukan vastaukset jakautuivat kuvion 7 mukaisesti alaluokkiin.

Kuvio 7. Kysymys 6. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Liikkuminen-pääloukassa.

Selkeästi eniten vastauksissa nousi esiin autoilu, joka koettiin omassa arjessa useimmin ympäristökuormitusta aiheuttavaksi. Autoilun mainitsi 47 % vastaajista käyttäen vastauksissaan kahdeksaa eri autoilua tarkoittavaa termiä. Alaluokista Kävely, Pyöräily, Matkustaminen ja Julkinen liikenne saivat melko tasavertaisesti vastauksia. Liikkuminen, Lentäminen ja Liikenne saivat vähiten mainintoja. Kävely, pyöräily, julkinen liikenne sekä autottomuus koettiin useimmiten keinoiksi vähentää oman liikkumisen aiheuttamaa ympäristökuormitusta. Kuviossa 8 on koostettu sanapilvi vastauksissa esiintyneistä ratkaisuista ympäristökuormituksen vähentämiseksi.

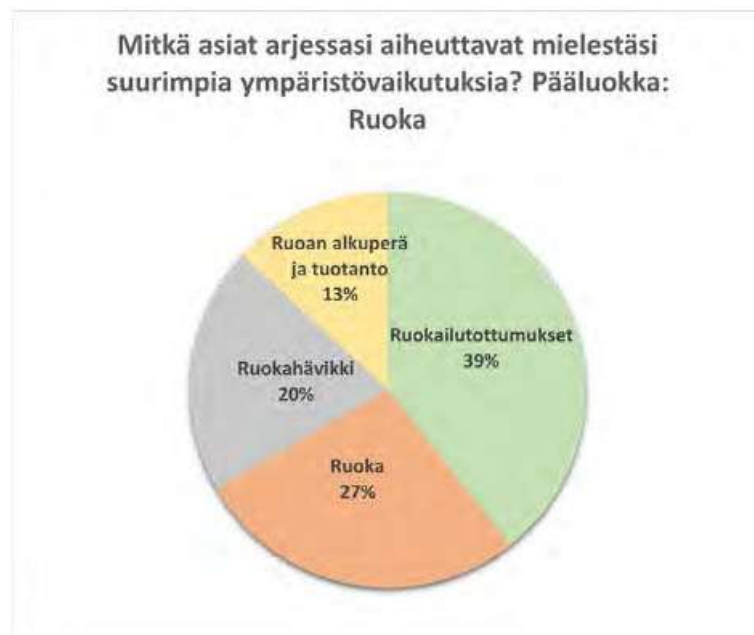

Kuvio 8. Sanapilvi ratkaisuksista Liikkuminen-päälukassa, kysymys nro 6.

4.6.2 RUOKA

Kysymykseen vastasi 146 vastaajaa, joista vähintään yhden Ruoka-aiheisen vastauksen antoi 89 vastaajaa. Yhteensä Ruoka-aiheisiä vastauksia annettiin 99 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 19 kpl.

Eniten mainintoja sai termi ruoka, toiseksi eniten termi lihansyönti ja jaetulla kolmannella sijalla olivat termit ruokahävikki ja ruokahävikin vähentäminen. Ruoka-aiheiset vastaukset jakautuivat kuvion 9 mukaisesti alaluokkiin.

Kuvio 9. Kysymys 6. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Ruoka-pääluokassa.

Ruokailutottumukset-alaluokkaan liittyvät vastaukset muodostivat suurimman kokonaisuuden Ruoka-pääloukassa. Tässä alaluokassa useamman maininnan lihansyönnin lisäksi saivat kasvisruoka, ruokailutottumukset ja maitotuotteet sekä vegaaninen ruokavalio. Toiseksi suurimpana esiintyi Ruoka-alaluokka, joka koostui termeistä ruoka ja ruokailu. Ruokahävikki-alaluokka oli kolmanneksi suurin ja se koostui termeistä ruokahävikki ja ruokahävikin vähentäminen. Ruoan alkuperä ja tuotanto oli alaluokista pienin ja siinä mainintoja saivat tuontiruoka, ruoan tuotanto, lähiruoka, kotimaisuus ja luomuruoka.

Ympäristöä kuormittavia, haitallisiksi koettuja asioita oli vastauksista enemmistö, 68 % ja näihin kuuluivat mm. ruoka, lihansyönti, ruokahävikki ja ruokailu. Ratkaisuisiksi oli mainittu mm. ruokahävikin vähentäminen, kasvisruoka ja vegaaninen ruokavalio. Kaikki ratkaisuisiksi mainitut asiat esitetään sanapilvessä (kuvio 10).

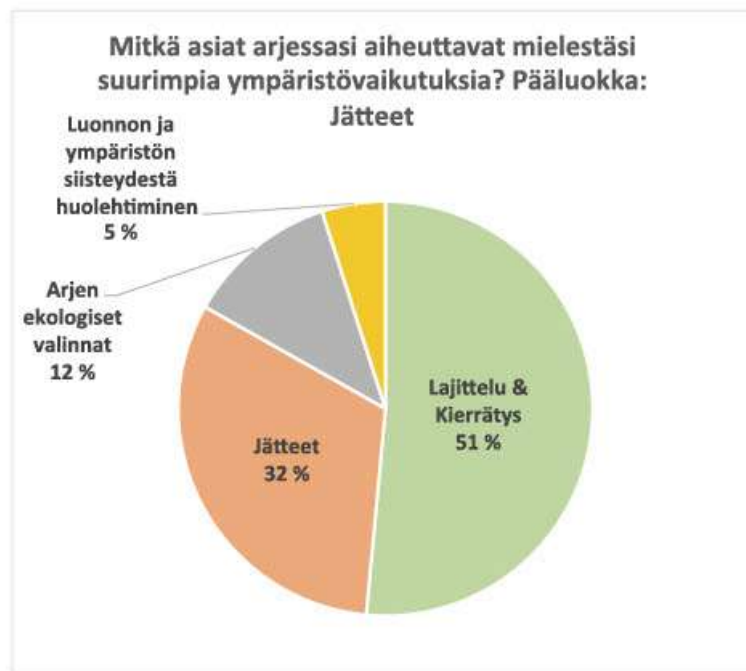

Kuvio 10. Kysymys 6. Sanapilvi ratkaisuisista Ruoka-pääloukassa.

4.6.3 JÄTTEET

Kysymykseen vastasi 146 vastaajaa, joista vähintään yhden Jätteet-aiheisen vastauksen antoi 77 vastaajaa. Yhteensä Jätteet-aiheisiä vastauksia annettiin 101 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 28 kpl.

Eniten mainintoja saivat termit kierrätys, muovi ja lajittelu. Vastaukset jakautuivat kuvion 11 mukaisesti alaluokkiin.

Kuvio 11. Kysymys 6. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Jätteet-pääluokassa.

Suurimpana alaluokkana esiintyi Lajittelu ja Kierrätys. Tässä alaluokassa kierrätyksen mainitsi sanatakkasti 20 % kysymykseen vastanneista, joka oli yksittäisistä termeistä eniten. Vastauksista tuli myös ilmi, että vastaajien omassa lajittelu- ja kierrätystoiminnassa on puutteita tai parannettavaa.

Jätteet-alaluokassa nousi termeinä eniten esiin muovi ja toiseksi eniten jätteet ja kolmanneksi pakkausjäte. Yksittäisiä mainintoja keräsivät kertakäyttötavarat, mikromuovi, vaipat, sekajäte sekä intiimihygieniatarvikkeet.

Arjen ekologiset valinnat-alaluokassa esiin nousi useimmiten kestokassin käyttö sekä kertakäyttötavaroiden että pakkausjätteen välttäminen. Maininnan saivat myös kuukuppi, kestovaipat ja kestävämmät materiaalit. Yhdessä vastauksessa tuli lisäksi ilmi, että vastaaja ei huomioi ympäristöasioita arjen valinnoissa.

Luonnon ja ympäristön siisteydestä huolehtiminen -alaluokka koostui muutamasta "en roskaa luontoa"-tyyppisestä vastauksesta.

Myös Jätteet-päälukan vastaukset jakautuivat ympäristöä kuormittaviin, haitallisiksi koettuihin asioihin sekä vähemmän ympäristökuormitusta aiheuttaviin, ratkaisukeskeisiin asioihin. Ratkaisukeskeisten vastausten osuus oli suurempi, yhteensä 56 % kaikista kysymykseen vastanneista. Ratkaisuisista on koostettu sanapilvi (kuvio 12).

Kuvio 12. Kysymys 6. Sanapilvi ratkaisuisista Jätteet-päälukassa.

4.6.4 MUU

Kysymykseen vastasi 146 vastaajaa, joista vähintään yhden Muu-aiheisen vastauksen antoi 69 vastaajaa. Yhteensä Muu-aiheisia vastauksia annettiin 85 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 55 kpl.

Muu-päuluokan vastauksissa korostuivat eniten kuluttaminen, ostokäyttäytyminen ja vaatteet. Ympäristövaikutuksia aiheuttavaksi asioiksi omassa arjessa koettiin mm. halvat vaatteet, pikamuoti ja vaateshoppailu. Vastauksissa mainittiin keinoja myös kulutuksen vähentämiseen omassa arjessa. Näitä olivat mm. ostaminen vain tarpeeseen, tavaroiden ja vaatteiden ostaminen käytettyinä, omien tavaroiden ja vaatteiden kierrättäminen, kirpputorilta ostaminen ja kertakäyttötavaroiden vähentäminen. Muu-päuluokan kaikista vastauksista on koottu sanapilvi (kuvio 13).

Kuvio 13. Kysymys 6. Sanapilvi Muu-päuluokan vastauksista.

4.6.5 ENERGIAN KÄYTTÖ

Kysymykseen vastasi 146 vastaajaa, joista vähintään yhden Energian käyttö -aiheisen vastauksen antoi 53 vastaajaa. Yhteensä Energian käyttö -aiheisia vastauksia annettiin 60 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 31 kpl.

Energian käyttö -pääluokan vastauksissa eniten esiin nousi asuminen ja sen vaikutukset. Toiseksi eniten mainintoja keräsi sähkönkulutus ja kolmanneksi lämmitys. Vastaukset jakautuivat alaluokkiin (kuvio 14).

Kuvio 14. Kysymys 6. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Energian käyttö -pääluokassa.

Asuminen-alaluokka koostui 80 prosenttisesti sanatarkasti asuminen-termeistä. Muita yksittäisiä mainintoja olivat asuminen vaikutukset, asuminen omakotitalossa, asumismuoto ja asunto. Sähkönkulutus-alaluokka koostui niin ikään sanatarkasti sähkönkulutus -termeistä. Lämmitys-aiheisista vastauksista muodostui yksi selkeä kokonaisuus. Energian käyttö -pääluokan kaikista vastauksista on koostettu sanapilvi (kuvio 15).

Kuvio 15. Kysymys 6. Sanapilvi Energian käyttö -pääluokan vastauksista.

4.6.6 VEDEN KÄYTTÖ

Kysymykseen vastasi 146 vastaajaa, joista vähintään yhden Veden käyttö -aiheisen vastauksen antoi 19 vastaajaa. Yhteensä Veden käyttö -aiheisia vastauksia annettiin 21 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 10 kpl. Veden käyttö -pääluokka oli pienin niin vastaaja- kuin vastausmäärältään.

Veden käyttö -pääluokassa vastauksissa nousi ensisijaisesti esille veden kulutus. Vastauksista on koostettu sanapilvi (kuvio 16).

Kuvio 16. Kysymys 6. Sanapilvi Veden käyttö -pääluokan vastauksista.

4.7 KYSYMYS NRO 7: MITKÄ ASIAT JAMKIN TOIMINNASSA AIHEUTTAVAT MIELESTÄSI ENITEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSIA?

Kysymykseen vastasi 135 henkilöä, jotka antoivat yhteensä 343 vastausta. Erilaisia vastauksia oli yhteensä 118 kpl. Kysymys oli tyypiltään avoin. Suurin osa vastaajista oli antanut useamman vastauksen. Pääluokkien jakautuminen vastaajamäärien perusteella näkyy kuviossa 17. Eniten yksittäisiä vastauksia oli kerännyt Jätteet-pääluokka. Toiseksi ja kolmanneksi eniten vastauksia keräsivät Ruoka ja Energian käyttö -pääluokat. Muu ja Liikkuminen -pääluokat tulivat vastaajamäärissä neljänneksi ja viidenneksi. Veden käyttö oli kuudes, pääluokista viimeisenä.

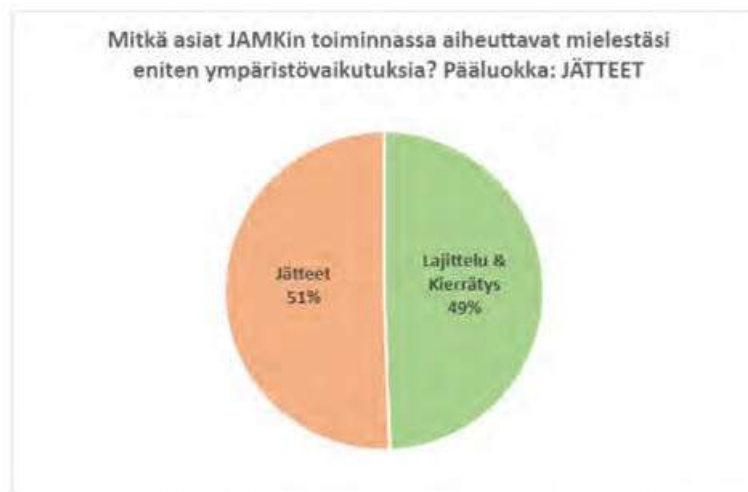

Kuvio 17. Kysymys 7. Vastaajien jakautuminen pääluokkiin.

4.7.1 JÄTTEET

Kysymykseen vastasi 135 vastaajaa, joista vähintään yhden Jätteet-aiheisen vastauksen antoi 82 vastaajaa. Yhteensä Jätteet-pääloukkaan kuuluvia vastauksia annettiin 89 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 16 kpl.

Vastaukset jakautuivat lähes tasavertaisesti Lajittelu ja Kierrätys- sekä Jätteet -alaluokkiin (kuvio 18). Vastauksista nousi selkeästi eniten esille kierrätysmahdollisuuksien vähyys, jonka mainitsi 16 % kaikista kysymykseen vastanneista. Toiseksi eniten vastauksia keräsi paperijäte, kolmanneksi jätteet ja neljänneksi eniten kierrätys -termi. Jätteet-pääloukan vastauksista on koottu sanapilvi (kuvio 19).

Kuvio 18. Kysymys 7. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Jätteet-pääloukassa.

Kuvio 19. Kysymys 7. Sanapilvi Jätteet-päätuokan vastauksista.

4.7.2 RUOKA

Kysymykseen vastasi 135 vastaajaa, joista vähintään yhden Ruoka-aiheisen vastauksen antoi 71 vastaajaa. Yhteensä Ruoka-päätuokkaan kuuluvia vastauksia annettiin 77 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 16 kpl.

Vastaukset jakautuivat alaluokkiin kuvio 20 mukaisesti. Selkeästi eniten esille nousi ruokahävikki, jonka sellaisenaan myös sanatarkasti mainitsi 28% kysymykseen vastanneista henkilöistä. Ruokahävikki-alaluokkaan kuuluva ruoan huono laatu sai myös useamman maininnan. Se luokiteltiin Ruokahävikki-alaluokkaan, koska vastaajat kertoivat, että ruoan huonon laadun vuoksi ruokahävikkiä syntyy paljon. Ruoka-alaluokka koostui ruoka ja ruokailu -termeistä. Ruokailutottumuksiin luokitelluissa vastauksissa esiin nousi mm. lihapitoinen ruoka ja se, että lihaa on tarjolla liikaa. Vastauksissa toivottiin enemmän kasvisruokaa ja, että vegaaninen ruoka olisi helpommin saatavilla. Vastausten mukaan vegaanista ruokaa saa tällä hetkellä vain erillisellä kirjallisella hakemuksella.

Kuvio 20. Kysymys 7. Vastauksen jakautuminen alaluokkiin Ruoka-pääloukassa.

Kaikista Ruoka-pääloukan vastauksista on koostettu sanapilvi (kuvio 21).

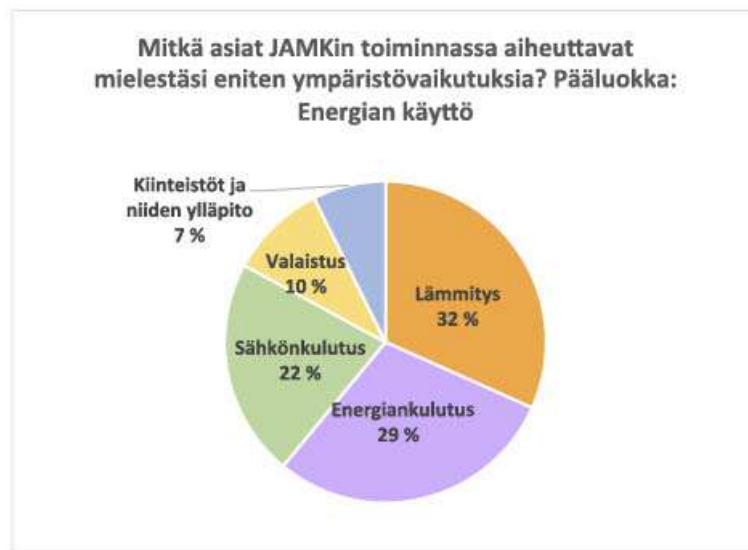

Kuvio 21. Kysymys 7. Sanapilvi Ruoka-pääloukassa vastauksista.

4.7.3 ENERGIAN KÄYTTÖ

Kysymykseen vastasi 135 vastaajaa, joista vähintään yhden Energian käyttö -aiheisen vastauksen antoi 69 vastaajaa. Yhteensä Energian käyttö -pääluokkaan kuuluvia vastauksia annettiin 82 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 18 kpl.

Energian käyttö -pääluokan vastaukset jakautuivat alaluokkiin kuvio 22 mukaisesti. Selkeästi eniten mainintoja myös sanatarkasti saivat lämmitys, energiankulutus ja sähkönkulutus.

Kuvio 22. Kysymys 7. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Energian käyttö -pääluokassa.

Kaikista Energian käyttö -pääluokan vastauksista on koostettu sanapilvi (kuvio 23).

Kuvio 23. Kysymys 7. Sanapilvi Energian käyttö -pääluokan vastauksista.

4.7.4 MUU

Kysymykseen vastasi 135 vastaajaa, joista vähintään yhden Muu-aiheisen vastauksen antoi 34 vastaajaa. Yhteensä Muu-pääloukkaan kuuluvia vastauksia annettiin 41 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 40 kpl.

Vastauksissa korostuivat opetusmateriaalit ja sähköiset palvelut, joiden ansiosta tulostamista voidaan vähentää. Myös tilojen tehoton ja riittämätön käyttö nousi vastauksissa esille. Ympäristöasioiden tietoisuuden lisääminen opiskelijoiden ja henkilökunnan keskuudessa koettiin myös tärkeäksi ja ehdotettiin ympäristönäkökulman tuomista mukaan kaikille koulutusaloille. Muu-pääloukan vastauksista on koottu sanapilvi (kuvio 24).

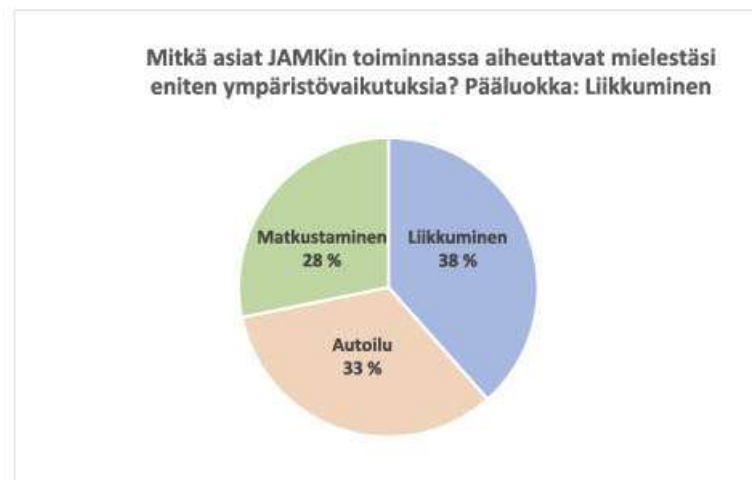
Kuvio 24. Kysymys 7. Sanapilvi Muu-pääloukan vastauksista.

4.7.5 LIIKKUMINEN

Kysymykseen vastasi 135 vastaajaa, joista vähintään yhden Liikkuminen-aiheisen vastauksen antoi 33 vastaajaa. Yhteensä Liikkuminen-pääloukkaan kuuluvia vastauksia annettiin 39 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 23 kpl.

Vastauksissa eniten esille nousseet asiat olivat opinto- ja ulkomaanmatkat, liikkuminen yleisesti, autoilu yleisesti sekä työ- ja koulumatkojen kulkeminen autolla, sekä liikkuminen kampusten välillä saman päivän aikana.

Liikkuminen-pääloukkaan annetut vastauksen jakautuivat kuvion 25 mukaisesti alaluokkiin.

Kuvio 25. Kysymys 7. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Liikkuminen-pääloukassa.

Kaikista Liikkuminen-pääloukan vastauksista on koottu sanapilvi (kuvio 26). Parkkeeraaminen jakoi mielipiteitä vastaajien keskuudessa. Parissa vastauksessa nousi esiin se, että parkkipaikkoja/parkkilupia on liian vähän. Jos parkkeeraaminen olisi helpompaa ja nopeampaa, ei kuluisi aikaa eikä polttoainetta niin paljon parkkipaikan etsintään. Sitä vastoin yhdessä vastauksessa oltiin sitä mieltä, että autoilun mahdollistaminen parkkipaikoin aiheuttaa ympäristövaikutuksia.

Kuvio 26. Kysymys 7. Sanapilvi Liikkuminen-pääloukassa.

4.7.6 VEDEN KÄYTTÖ

Kysymykseen vastasi 135 vastaajaa, joista vähintään yhden Veden käyttö -aiheisen vastauksen antoi 14 vastaajaa. Yhteensä Veden käyttö -pääluokkaan kuuluvia vastauksia annettiin 15 kpl, joista erilaisia vastauksia oli 5 kpl.

Eniten vastauksissa nousi esille termit veden kulutus ja vesi. Maininnan saivat myös automaattihanat ja tarjottimien pesu. Yhdessä vastauksessa tuotiin esille, että ”vesivessa ei ole järkevä ratkaisu”.

Suppean aineiston vuoksi tästä pääluokasta ei tehty ryhmittelyä alaluokkiin. Sanapilvi on koostettu vastauksista (kuvio 27).

Vesivessa ei ole järkevä ratkaisu
 Automaattihanat
 Tarjottimien pesu
 Vedenkulutus
 Vesi

Kuvio 27. Kysymys 7. Sanapilvi Veden kulutus -pääluokan vastauksista.

4.8 KYSYMYS NRO 8: MIHIN ASIOIHIN JAMKIN JA JAMKON PITÄISI MIELESTÄSI KESKITTÄÄ YMPÄRISTÖASIOISSA?

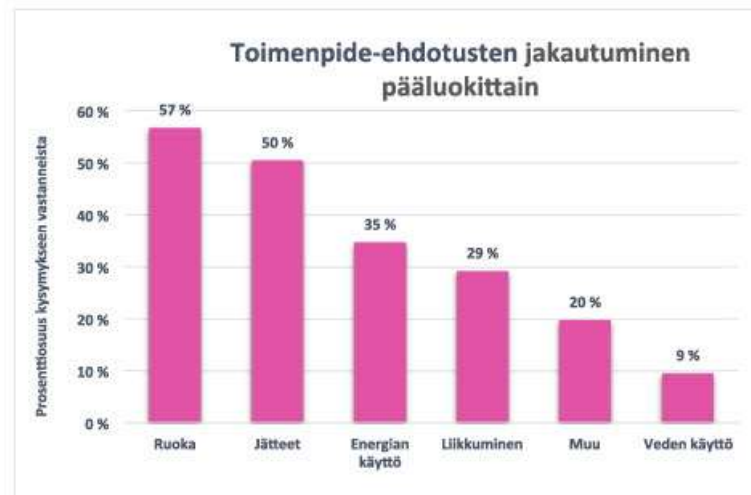
Kysymys oli tyypiltään suljettu ja vastauksessa sai valita 1–3 tärkeintä vaihtoehtoa. Vastaajien mielestä tärkeimmät kehittämisen kohteet ovat ruoka ja jätteet (kuvio 28).

Kuvio 28. Kysymys 8. JAMKin ja JAMKOn ympäristöasioiden kehittämiskohteet

4.9 KYSYMYS NRO 9: MAINITSE 3–5 EHDOTUSTA TOIMENPITEISTÄ, JOILLA VOITAIISIIN EDISTÄÄ KOHDASSA 8 VALITSEMIASI YMPÄRISTÖASIOITA

Kysymykseen vastasi 127 henkilöä, jotka antoivat yhteensä 356 toimenpide-ehdotusta. Erilaisia toimenpide-ehdotuksia saatiin 172kpl. Eniten ehdotuksia keräsivät pääluokat Ruoka ja Jätteet. Eniten yksittäisiä vastaajia oli kerännyt Ruoka-pääluokka, mutta Jätteet-pääluokka oli kerännyt eniten ehdotuksia, eli pienempi määrä vastaajia oli vastannut monipuolisemmin Jätteet-aiheisesti. Kolmanneksi eniten vastanneita henkilöitä sekä ehdotuksia oli Energian käyttö ja Liikkuminen -pääluokissa. Muu-pääluokka oli toiseksi pienin ja Veden käyttö -pääluokka sai vähiten huomiota, niin kuin kahden edellisenkin kysymyksen kohdalla (kuvio 29).

Kuvio 29. Kysymys 9. Toimenpide-ehdotusten jakautuminen pääluokittain vastaajien perusteella.

Vaikka tutkimuksessa on selvitetty vastausten jakautumista pääluokkien välillä ja termien/ehdotusten esiintymistä aineistossa, ei vastausmäärä ole ainoa oleellinen asia. Täytyy muistaa, että yksikin hyvä ja toimiva ehdotus riittää. Siksi koko aineisto pyrittiin käymään läpi huolellisesti, jotta jokaisen vastaajan jokainen ehdotus tulisi varmasti esille. Tästä syystä aineiston pelkistäminen tehtiin hyvin varovaisesti. Silti oli mielenkiintoista tietää, olivatko vastaajat antaneet useasti samankaltaisia ehdotuksia ja mistä aiheesta. Suuresta esiintyvyydestä voitaisiin päätellä, että asia koskettaa ja mahdollisesti jopa vaivaa suurempaa ihmisjoukkoa.

4.9.1 RUOKA

Kysymykseen vastasi yhteensä 127 vastaajaa, joista vähintään yhden Ruoka-aiheisen ehdotuksen antoi 72 vastaajaa. Yhteensä Ruoka-aiheisiä ehdotuksia saatiin 101 kpl, joista erilaisia ehdotuksia oli 34 kpl.

Ruoka-aiheiset toimenpide-ehdotukset jakautuivat Ruokahävikki, Ruokailutottumukset sekä Ruoan tuotanto- ja alkuperä -alaluokkiin (kuvio 30). Ehdotukset on jaettu näihin alaluokkiin sen mukaan, mihin mikäkin parhaiten sopii. Osa vastauksista on myös sellaisia, että ne olisivat voineet sopia samanaikaisesti useampaan luokkaan.

Kuvio 30. Kysymys 9. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Ruoka-pääluokassa.

Selkeästi eniten huomiota sai ruokahävikki. Eniten toivottiin ruoan laadun parantamista, jolla olisi suora vaikutus ruokahävikin vähenemiseen, sillä laadukkaampi ruoka olisi maittavampaa, eikä sitä luultavasti menisi niin paljon roskiin. Vastauksissa toivottiin mm. panostusta ruoan maustamiseen ja kypsennykseen. Ruoan alkuperä ja tuotanto -aiheisia ehdotuksia olivat mm. toiveet lähiruoasta, pientuottajien tuotteista, kotimaisista raaka-aineista, itse tehdystä ruoasta, eineksien vähentämisestä, sekä ruoan ympäristövaikutusten huomioimisesta. Näillä kaikilla on vaikutusta myös ruoan laatuun. Konkreettisia ehdotuksia ympäristövaikutusten vähentämiseksi oli mm. lohen korvaaminen järvi-/roskakalalla sekä riisin korvaaminen ohralla.

Ylijäämäruoan myyminen mukaan nousi myös esiin useammassa vastauksessa. Ylijäämäruoan hyödyntämiseen ehdotettiin myös edellisen päivän ylijäämäruoan sekä vanhaksi menevien kahvilatuotteiden myymistä normaalia hintaa edullisemmin. Myös liittymistä mukaan ResQ-club toimintaan ehdotettiin.

Huomionarvoisena ehdotuksena esiin nousi myös eri toimenpiteistä tiedottaminen. Jos/kun tarjolla on kotimaisista raaka-aineista, pientuottajien tuotteista tai itsevalmistettua ruokaa, olisi siitä hyvä ilmoittaa ylpäesti esimerkiksi ruokalistassa tai linjastossa. Mitä iloa näistä hienoista toimenpiteistä on, jos niistä ei kukaan tiedä?

Muutamassa vastauksessa ehdotettiin ruokahävikin mittaamista, esimerkiksi punnitsemalla. Tieto päivittäisestä ruokahävikistä voisi näkyä esimerkiksi digitaalisella näytöllä. Oikeat luvut tekisivät asiasta konkreettisemmän, mikä voisi vähentää ruokahävikin syntyä. Taululla voisi myös näkyä edellisen päivän tai kuluneen viikon/kuukauden hävikkimäärä ja joka päivä pyrittäisiin pienempään hävikkimäärään.

Yksinkertainen ja helposti toteutettavissa oleva ehdotus ruokahävikin vähentämiseksi tuli esille myös useammassa vastauksessa: Ruokalinjastoon voisi laittaa tiedotteen ruokahävikistä ja muistutuksen monella kielellä: Ota vain se määrä ruokaa, minkä jaksat syödä! Erityisen hyvä tässä ehdotuksessa on muistutus siitä, että ohjeistukset tulee todellakin olla monella eri kielellä, koska JAMKilla liikkuu paljon kansainvälistä väkeä. Lisäksi ruokahävikin tuottamisesta ehdotettiin myös annettavaksi sanktioita.

Ruokailutottumuksiin liittyvistä vastauksista esille nousivat kasvis- ja vegaaniruoan lisääminen ja niihin panostaminen. Kasvisruoka ehdotettiin sijoitettavaksi ruokalinjastoon ensimmäiseksi, jolloin ihmiset todennäköisemmin ottaisivat sitä lautaselle. Kasvisruoan ehdotettiin olevan aina vegaanista ja vegaaninen ruoka toivottiin helpommin kaikkien saataville, sillä tällä hetkellä sitä saa ainoastaan kirjallisen hakemuksen kautta. Ehdotettiin myös lihan vähentämistä sekä kalan ja vaalean lihan lisäämistä. Yksi ehdotus oli myös ruo-

katoiveiden kysyminen asiakkailta. Kasvisruoan lisäämiseksi ehdotettiin myös kasvisruokapäivän järjestämistä. Kaikista Ruoka-päluokan ehdotuksista on koostettu sanapilvi (kuvio 31).

Kuvio 31. Kysymys 9. Sanapilvi Ruoka-päluokan vastauksista.

4.9.2 JÄTTEET

Kysymykseen vastasi 127 vastaajaa, joista vähintään yhden Jätteet-aiheisen ehdotuksen antoi 64 vastaajaa. Yhteensä Jätteet-aiheisiä ehdotuksia saatiin 116 kpl, joista erilaisia ehdotuksia oli 33 kpl.

Jätteet-aiheiset vastaukset jakautuivat kierrätysmahdollisuuksien lisäämiseen ja syntyvän jätteen vähentämiseen liittyviin aiheisiin (kuvio 32). Kierrätysmahdollisuuksien lisäämistä ehdotettiin kaikkein eniten ja tällä sanatarkalla ilmaisulla sitä ehdotti kaikista vastaajista 39 %. Yhteensä eri tavoin ilmaistuna kierrätysmahdollisuuksien lisäämistä ehdotti 76 % kysymykseen vastanneista. Prosenttiosuus on korkea ja kertoo siitä, että JAMKin kampuksilla olisi aihetta tarkastella ja parantaa jätteiden lajittelua ja kierrätystä. Kaikista Jätteet-päälukokan ehdotuksista 84 % liittyi jollain tavalla kierrätysmahdollisuuksien lisäämiseen.

Kuvio 32. Kysymys 9. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Jätteet-päälukokassa.

Vastauksissa nousi selkeästi esiin tarve pullojen ja tölkkien kierrätyspisteille sekä biojätteen lajittelulle. Lisäksi toivottiin erikseen muovin ja kartongin kierrätystä. Lajittelu- ja kierrätyspisteitä ehdotettiin sijoitettavaksi luokkiin, käytäville, jokaiseen kerrokseen ja auloihin, erityisesti D- ja F-auloihin. Syntyvän jätteen minimoimiseksi nousi useammassa vastauksessa esiin kertakäyttökahvimukien käytön lopettaminen ja omien kestokuppien käyttöön ottaminen. Toivottiin myös, että kahvia saisi ostaa omaan mukiin edullisemmin. Kertakäyttökahvimukien muovikansia pidettiin myös turhana ja niiden käytöstä luopumista ehdotettiin. Kaikista Jätteet-pääloukan vastauksista on koostettu sanapilvi (kuvio 33).

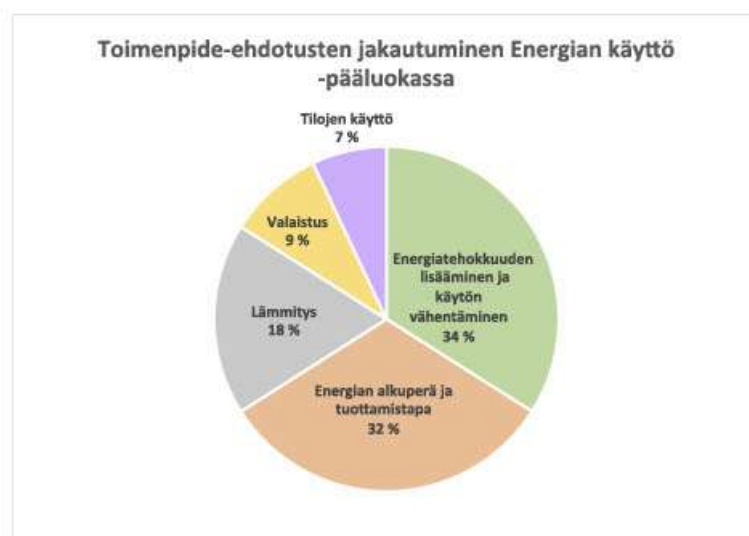

Kuvio 33. Kysymys 9. Sanapilvi Jätteet-pääloukan vastauksista.

4.9.3 ENERGIAN KÄYTTÖ

Kysymykseen vastasi 127 vastaajaa, joista vähintään yhden Energian käyttö -aiheisen vastauksen antoi 44 vastaajaa. Yhteensä Energian käyttö -aiheisia ehdotuksia saatiin 56 kpl, joista erilaisia ehdotuksia oli 38 kpl.

Energian käyttö -aiheiset vastaukset jakautuivat seuraaviin alaluokkiin kuvion 34 mukaisesti: Energiatehokkuuden lisääminen ja käytön vähentäminen, Energian alkuperä ja tuottamistapa, Lämmitys, Valaistus ja Tilojen käyttö.

Kuvio 34. Kysymys 9. Vastausten jakautuminen alaluokkiin Energian käyttö -pääluokassa.

Eniten ehdotuksia annettiin energiatehokkuuden lisäämiseksi sekä energian että sähkön säästämiseksi. Tähän konkreettisia ehdotuksia olivat mm. valojen, koneiden ja laitteiden sammuttaminen yön ajaksi tai aina silloin, kun niitä ei käytetä. Yksi ehdotus oli myös ajastaa tietokoneisiin automaattinen sammu- tus tiettyyn kellonaikaan tai tietyn passiivisen ajan jälkeen. Sähkönkulutusta ehdotettiin myös seuraamaan, jolloin tarvittavat toimenpiteet voisi olla hel- pimpi toteuttaa. Myös energiansäästöviikkoja ehdotettiin, mikä olisi hyvä lisä

erilaisiin teemaviikkoihin ja sillä voitaisiin tavoittaa paljon ihmisiä pohtimaan energian kulutusta ja sen vaikutusta ympäristökuormitukseen. Ehdotettiin jopa tavoitteeksi nollaenergia-kampusta.

Vastauksissa nousi selkeästi esille myös käytettävän energian alkuperä ja tuottamistapa. Osa vastaajista painotti uusiutuvan ja ympäristöystävällisen energian käyttöä sekä mm. aurinko- ja tuulienergian käyttöönottoa JAMKilla, jotta ainakin edes osa käytettävästä energiasta voitaisiin tuottaa itse uusiutuvista energianlähteistä.

Lämmitys-alaluokka keräsi paljon ehdotuksia. Useammassa vastauksessa ehdotettiin lämpötilojen laskemista, jota perusteltiin sillä, että jo 0,5–1 asteen laskulla on vuodessa merkittävät ilmastonmuutosta hidastavat vaikutukset. Vastauksissa ehdotettiin myös lämmityksen automatisointia sekä lämmittämistä tarpeen mukaan niin, että viikonloppuisin tai loma-aikoina käyttämättömissä tiloissa olisi matalammat lämpötilat. 3-kerrosikkunat säästäisivät myös lämmityskuluissa, mikä kannattaa ottaa huomioon siinä vaiheessa, kun seuraava ikkunaremontti on ajankohtainen.

Valaistukseen ehdotettiin myös energiatehokkaampia ratkaisuja, mm. led-valoja. Tämä kannattaa ottaa huomioon, kun valaisimien päivittäminen kampuksilla on ajankohtaista. Ehdotettiin myös turhan valaistuksen vähentämistä/säätämistä.

Muutamassa ehdotuksessa tuli lisäksi ilmi tilojen tehokkaampi käyttö ja energian säästäminen tilojen käytön tehostamisen myötä. Muun muassa tarpeettomia tiloja ja rakennuksia on turha ylläpitää. Tyhjiä tiloja ehdotettiin annettavaksi opiskelijoiden käyttöön tai antamaan tai vuokraamaan ulkopuolisille esim. harrastus- ja kokouskäyttöön. Kaikista Energian käyttö -aiheisista ehdotuksista on koostettu sanapilvi (kuvio 35).

Uusiutuvan energian käyttö tuotava osaksi energiapuolen opetusta
 Suositaan tuuli- ja vesivoimalla tuotettua energiaa Aurinkopaneelit
 Energiavalinnat Energiamuodon vaihtaminen
 Ympäristöystävällisen energian käyttö Puhtaasti tuotetun energian käyttö

Aurinko- ja tuulienergian tuotantoa kampuksille

Uusiutuvan energian käyttö
 Energiansäästöviikko Energiatehokkaat laitteet **Vihreä sähkö**
 Energian säästö kaikessa mahdollisessa

Energian tehokas käyttö
 Sähkön kulutuksen seuranta ja tarvittavat toimenpiteet **Sähkön säästäminen**
 Tietokoneiden automaattinen sammutus tiettyyn kellonaikaan tai tietyn passiivisen ajan jälkeen

Sammutetaan valot, koneet ja laitteet yöksi
 Nollaenergia-kampus olisi kova juttu Valaistuksen ja sähkön käytön vähentäminen, suljetaan, kun ei käytetä.
 Jamkin katsottava uutia kiinteistöä kampukselle, sillä nykyisen energiatehokkuus on huono

Lämpötilan laskeminen
 Jäteveden lämmön talteenotto Lämmön talteenotto ja varaaminen rakenteisiin
 Tilojen lämmittäminen tarpeen mukaan: viikonloppuisin matalampi lämpötila tiloissa, joita ei käytetä
 Tilojen lämmittämiseen ja käyttämiseen parempia ratkaisuja **3-kerrosikkunat**
 Lämmönjakelun täysi automatisointi Valaistuksen säätäminen/vähentäminen

Rajakadun valaisimien päivittäminen **Led-valot** Energiatehokas valaistus
 Jamk voisi viedä tietoa valosaasteen vähentämisestä kaupungille ja yrityksille
 Tyhjät tilat opiskelijoiden käyttöön **Tilojen tehokas käyttö**
 Tilojen yhdistäminen laajaa energian säästöä: ei ylipidetä tarpeettomia suuria tai rakennuksia
 Sijoittaminen uusiutuvaa energiaa käyttäviin ja tuottaviin yrityksiin

Kuvio 35. Kysymys 9. Sanapilvi Energian käyttö -pääluokan vastauksista.

4.9.4 LIIKKUMINEN

Kysymykseen vastasi 127 vastaajaa, joista vähintään yhden Liikkuminen-aiheisen vastauksen antoi 37 vastaajaa. Yhteensä Liikkuminen-aiheisiä ehdotuksia saatiin 42 kpl, joista erilaisia ehdotuksia oli 29 kpl.

Eniten Liikkuminen-aiheisista ehdotuksista nousi esille eri kampusten välillä liikkuminen saman päivän aikana, mitä haluttaisiin vähentää. Tähän ratkaisuksi ehdotettiin mm. suunnitteleamalla opetus niin, että liikkumista kampusten välillä olisi vähemmän. Erityisesti autolla liikkuminen kampusten välillä koettiin hankalaksi, koska parkkipaikkoja on rajoitetusti ja parkkipaikan etsimiseen kuluu aikaa ja polttoainetta. Osa vastaajista ehdotti parkkipaikojen lisäämistä, mutta osa opiskelijapysäköinnin poistamista kokonaan. Pysäköintimahdollisuuden poistaminen toki pakottaisi ihmiset käyttämään muita kulkuneuvoja, kuin omaa autoa. Useampi vastaajaa ehdotti kannustamista muihin liikkumismuotoihin, kuin autoiluun. Ehdotettiin mm. huomioimaan kevyen liikenteen käyttäjät kampuksilla paremmin: Kunnon pyöräpaikat, suihkut, pukuhuoneet, lukolliset kaapit kenkien ja vaihtovaatteiden säilytystä varten. Pyöräilyn lisäämiseksi ehdotettiin myös kaupunkipyöriä otettavaksi käyttöön JAMKin kampuksille ja jakamaan esim. I BIKE JKL -pyöräilykannatustarroja.

Kimppakyytien järjestäjille ehdotettiin kimppakyytikannustimien ideoimista ja opiskelijoillekin ehdotettiin yhteiskuljetuksen järjestämistä. Esiin nousi myös JAMKin autojen vaihtaminen ympäristöystävällisempiin autoihin, kuten sähkö- ja biokaasuautoihin.

Joukkoliikenteen toimivuus on yleensä opiskelijoille tärkeä arjen sujuvuutta helpottava asia ja vastauksissa ehdotettiin joukkoliikenneyhteyksien kehittämiseen osallistumista ja parantamiseen vaikuttamista. Kaikista Liikkuminen-päätöksen ehdotuksista on koostettu sanapilvi (kuvio 36)

Autoileville kimppekyytikannustimia
 Kimppekyytien järjestäminen
 Toiminnan oikealla ajoittamisella voidaan välttää ruuhka-aikoja liikenteessä
 Opiskelijoille lukoliset kaapit sisäkenkien ja vaihtovaatteiden säilyttämistä varten
 Keveyden liikenteen edellytykset koululle (suihkut, pyöräpaikat jne)
 Ei opiskelijapysäköintiä Liikkumisen /matkustamisen järjestyttäminen
 Parkkipaikkojen lisääminen
 Lisää parkkilupia, koska opiskelijapaikoille tilaa on Sähkö- tai biokaasuautot
 Nykyisten autojen vaihtaminen ympäristöystävällisempiin vaihtoehtoihin
 Biokaasun käytön lisääminen kampusten välisessä liikennöinnissä
Kampusten välillä liikkumista saman päivän aikana tulisi vähentää
 Joukkoliikenneyhteyksien kehittämiseen osallistuminen
Kannustetaan liikkumaan muulla tavoin kuin autolla
 Julkista liikennettä voisi markkinoida ja mainostaa enemmän
 Paremmat bussiyhteydet Opiskelijaetuja enemmän liikkumiseen
 Toiveissa edullisemmat maksut joukkoliikenteeseen
 Yhteiskuljetukset opiskelijoille Yhteistyötä Jyväskylän seudun joukkoliikenteen kanssa
 Tuetaan julkista liikennettä yksityisautollun sijaan
 Pyöräilykannatustarrat, esim. I BIKE JKL Vähemmän ulkomaanmatkoja
 Kaupunkipyörät käyttöön JAMKIn kampuksille
 Liikkuminen pyörällä /joukkoliikenteellä Ulkomaanmatkojen tarpeellisuuden arviointi
 Yhteistyötä oppilaitoksiin, joihin mahdollista matkustaa maitse
 BT:lle omat asuntolat (vähentäisi autollun tarvetta ja auttaisi ryhmäytymisessä)

Kuvio 36. Kysymys 9. Sanapilvi Liikkuminen-päätuokan vastauksista.

4.9.5 MUU

Kysymykseen vastasi 127 vastaajaa, joista vähintään yhden Muu-aiheisen vastauksen antoivat 25 vastaajaa. Yhteensä Muu-aiheisia ehdotuksia annettiin 27 kpl, joista erilaisia oli 27 kpl. Kaikki 27 vastausta olivat siis erilaisia vastauksia ja kaikkia ehdotettiin vain kerran. Muu-päätuokkaan on luokiteltu vastaukset, jotka eivät sopineet mihinkään muuhun päätuokkaan.

Muu-aiheisista ehdotuksista nousi esiin tiedottaminen ja JAMKIn sisäisen toiminnan avaaminen, jotta tiedetään, mitä toimenpiteitä jo tehdään ja mitä pitäisi oikeasti parantaa. Opintoihin toivottiin enemmän ympäristöön- ja ilmastonsuojeluun sekä kestäväen kehityksen periaatteisiin liittyviä opintoja kaikille koulutusaloille. Osassa vastauksissa ehdotettiin panostamaan ilmanvaihtoon. Etäyhteyksien tehokkaampi ja monipuolisempi hyödyntäminen nousi esiin useammassa ehdotuksessa. Vastauksissa esiintyi myös JAMKIn hankinta-ohjeistukseen liittyvä ehdotus:

"Toimitaan hankinnoissa kestävän kehityksen mukaisesti ja otetaan huomioon halvimman hinnan lisäksi kestävyys ja ympäristökysymykset".

Kaikista Muu-päätöksen vastauksista on koostettu sanapilvi (kuvio 37).

Toimintamallit

Tuomalla esiin asioita, joita Jamkissa jo tehdään

Jamkin sisäisen toiminnan avaaminen, jotta tiedetään, mitä voidaan parantaa

Ensiksi nämä asiat pitäisi tiedostaa, jotta niiden eteen voisi toimia

Ilmasto- ja monimuotoisuuskeskustelujen tiedostaminen ja ajattelutavan muuttaminen

Opintoihin vielä enemmän ympäristöön ja ilmastoon liittyviä asioita: enemmän tietoa opiskelijoille

Kaikkialle opiskelijoille perehdytys kestävän kehityksen periaatteista

Mahdollisuus pohtia ratkaisuja yhdessä ympäristökysymyksiin pääaineesta riippumatta

Valistaminen Opintoja voitaisiin yhdistää aiempaa enemmän

Sähköisten järjestelmien suosiminen Zoom käyttöön koko jamkiin

Etäyhteyksien monipuolisempi hyödyntäminen Etäopiskelun huomattava tehostaminen

Toimivat viestintäkanavat ja etäyhteydet, jotka mahdollistavat paperittoman työskentelyn oppilaitost

Virtuaalisista opettajan apua

Harjoittelutapaamiset verkkokeskusteluina, jos ei ole asiakaslähtöä arvota

Riittääkö sähkö kaikkeen, kun kaikki siirtyy nettiin?

Kulutuksen hyvittäminen, tähän on useita eri keinoja

Promokarkit pois **Ympäristöystävälliset materiaalit**

Toimitaan hankinnoissa kestävän kehityksen mukaisesti

Tilojen antaminen/vuokraaminen mm. kokous- ja harrastuskäyttöön

Enemmän kuria, koska kaikki eivät osaa käyttäytyä

Dynamon tilanpuutteen vuoksi ryhmämme on useasti Rajakadulla, jossa monet saavat cireita sisäilmasta

Ilmanvaihtoon investoiminen

Koulutusvientti ulkomaille ainoastaan niille toimialoille, jotka vähentävät päästöjä kohdemaassa

Kuvio 37. Kysymys 9. Sanapilvi Muu-päätöksen vastauksista.

4.9.6 VEDEN KÄYTTÖ

Kysymykseen vastasi 127 vastaajaa, joista vähintään yhden Veden käyttö -aiheisen vastauksen antoivat 12 vastaajaa. Yhteensä Veden käyttö -aiheisia ehdotuksia annettiin 14 kpl, joista erilaisia ehdotuksia oli 11 kpl.

Suppeasta aineistosta huolimatta veden säästämiseksi saatiin kuitenkin muutama oikein hyvä ja ajankohtainen ehdotus. Veden vähäinen käyttö siivouksessa ja vedettömät pisuaarit sekä vesivessojen vaihto erotteleviin kuivakäymälöihin mainittiin useammassa vastauksessa. Ehdotettiin mm. Tarvaalaan erottelevaa kuivakäymäläpilotointia, jonka perusteella kuivakäymälöiden laajempaa käyttöönottoa voitaisiin suunnitella. Näiden lisäksi ehdotettiin, että vessojen seinille laitettaisiin tietoiskuja mm. siitä, kuinka paljon vesivessan vetäminen kuluttaa puhdasta ja juomakelpoista vettä. Myös automaattihanoja ehdotettiin asennettavaksi kaikkiin vessoihin. Lisäksi ehdotettiin uusien innovaatioiden käyttöönottoa puhtaan veden säästämiseksi sekä vuotavien hanojen ja wc-pönttöjen korjaamista viipymättä. Kaikista Veden käyttö -pääluokan vastauksista on koostettu sanapilvi (kuvio 38).

Kuvio 38. Kysymys 9. Sanapilvi Veden käyttö -pääluokan vastauksista.

5 POHDINTA

Kyselyyn saatiin runsaasti vastauksia, joista saatiin paljon haluttua tietoa siitä, minkälaiset ympäristöasiat opiskelijoita mietityttävät. Vastausten perusteella voidaan todeta, että opiskelijat kokevat eri ympäristövaikutukset heille merkityksellisiksi asioiksi, joita pohditaan syvällisesti. Vastauksista voi olla paikoitellen nähtävissä jopa tuska, joka heijastuu mahdollisesti vastaajan kokemasta ilmastoahdistuksesta. Vastausten runsaasta määrästä voidaan päätellä, että kyselyyn on selkeästi ollut halukkuutta vastata, mikä taas kertoo siitä, että ympäristöasiat koetaan pääasiassa tärkeiksi ja niihin halutaan vaikuttaa.

Avoimet vastaukset olivat välillä haastavia tulkita ja selvittää, mitä niillä oikeastaan tarkoitetaan. Esimerkiksi kysymyksessä nro 7 Jätteet-pääloukassa esille noussut kierrätys-termi oli yksi tällaisista. Kierrätys oli monessa vastauksessa mainittu vain yhdellä, sanatarkalla ilmaisulla ja se on voitu vastaajan mukaan antaa eri näkökulmista: Kierrätys toimii jo hyvin JAMKissa, tai siinä olisi parannettavaa. Vai ovatko vastaajat halunneet vain kommentoida, että yleisesti kierrätyksellä on paljon vaikutusta ympäristökuormitukseen. Vastauksien tulkinta on tässä yhteydessä hankalaa, eikä yhdellä sanalla annetun vastauksen alkuperäistä näkökulmaa välttämättä saada selville. Tämä epävarmuus tuloksissa täytyy ottaa huomioon tuloksia tarkastellessa.

Vastausten jakautuminen pääloukkiin vaihteli jonkun verran kysymyksittäin, mutta veden käyttö -pääloukka oli pienin jokaisessa kysymyksessä. Veden käyttöön liittyviä vastauksia oli selkeästi vähiten, vaikka puhtaan juomaveden riittävyys on yksi tärkeimmistä elämisen perusedellytyksistä maapallolla hengityskelpoisen ilman ja ravinnon lisäksi. Onko niin, että veden käyttöä ja veden riittävyttä ei jostain syystä koeta tai osata tunnistaa ongelmaksi? Ja johtuuko se siitä, että meillä täällä Suomessa ei ole suurta akuuttia vesikriisiä, joten se ei näy meille jokapäiväisenä ongelmana?

Vastauksista nousi esille tiedotuksen tärkeys. Vastauksista voi päätellä, että opiskelijat toivoisivat JAMKilta enemmän tiedotusta ympäristöasioista ja niistä toimista, mitä ympäristövaikutusten vähentämiseksi on jo tehty. Nyt opiskelijoita ahdistaa, koska he eivät tiedä asioista, koska niistä ei tiedoteta. Seuraava tutkimuksen aihe voisikin olla, miten opiskelijat kokevat tiedotuksen ja jääkö joku oppilasryhmä helpommin tiedotuksen ulkopuolelle, kuin toiset? Löytyykö eroa esimerkiksi eri koulutusalojen välillä tai päivä- ja monimuotoryhmien välillä.

Ruokahävikki ja ruoan huono laatu sekä ruuan parantaminen nousivat vahvasti esille kaikissa kolmessa avoimessa kysymyksessä. Opiskelijat vastasivat kyselyyn tammikuussa 2020, jolloin JAMKin ruokapalvelut tuotti eri yritys, kuin nyt syksyllä 2020. Uusi ruokapalvelun tuottaja Juvenes aloitti toimintansa JAMKilla elokuussa 2020. Jatkotutkimusaiheena olisi erittäin mielenkiintoista tietää opiskelijoiden tyytyväisyyttä opiskelijaruokailuun uuden toimijan aikana ja selvittää, minkälaisia vastauksia esim. ruoan laatuun liittyen opiskelijoilla on ja onko esim. ruokahävikin määrä opiskelijoiden mielestä muuttunut.

Kyselyn tuloksista on pääteltävissä, että ympäristöasiat merkitsevät vastaajille paljon. Vastauksista käy myös ilmi, että JAMKilla on tarvetta kehittää ja edistää toimintaansa ympäristövaikutusten pienentämiseksi ja lisätä tietoisuutta opiskelijoiden ja henkilökunnan keskuudessa jo tehdyistä toimenpiteistä. Vastausten perusteella JAMK on jäljessä erityisesti jätteiden lajittelussa ja kierrätyksessä ja esimerkiksi jäteastioiden hankintaan tulisi nyt panostaa.

Lähteet

6 LÄHTEET

Alppisara, J. & Knuuttila, K. 2020. Opiskelijoiden näkemyksiä kestävästä kehityksestä – case JAMK. Artikkelit Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin -hankkeen loppujulkaisussa. (julkaisematon)

Arene, 2020. Ammattikorkeakoulujen kestävä kehitys ohjelma hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä – käsikirjoitus, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 29.9.2020, 1. (julkaisematon)

Liitteet

7 LIITTEET

LIITE 1: KESTÄVÄN KEHITYKSEN KYSELY OPISKELIJOILLE

TAUSTATIEDOT

Koulutusala

ICT

Kulttuuri

Liiketalous

Luonnonvara

Matkailu- ja ravitsemus

Sosiaali- ja terveys

Tekniikka

Muu. Mikä? (avoin kenttä)

Opiskelutapa

AMK päivätoteutus

AMK monimuoto

YAMK monimuoto

Muu. Mikä? (avoin kenttä)

Millä JAMKin kampuksella opiskelet eniten?

Rajakatu

Dynamo

Piippukatu

Tarvaala

Musiikki

YMPÄRISTÖASIAT

Kuinka paljon ympäristöasiat merkitsevät sinulle?

Erittäin paljon/paljon/ melko paljon/ melko vähän/vähän/ ei lainkaan

Teetkö paljon asioita ympäristön hyväksi?

Erittäin paljon/paljon/ melko paljon/ melko vähän/vähän/ en lainkaan

Mitkä asiat arjessasi aiheuttavat mielestäsi suurimpia ympäristövaikutuksia?

Mainitse 3–5 tärkeintä.

(Avoin kenttä)

Mitkä asiat JAMKin toiminnassa aiheuttavat mielestäsi eniten ympäristövaikutuksia? Mainitse 3–5 tärkeintä.

(Avoin kenttä)

Mihin asioihin JAMKin ja JAMKOn pitäisi mielestäsi keskittyä ympäristöasioissa?

Valitse 1–3 tärkeintä.

Energia

Liikkuminen paikasta toiseen/ Liikkuminen kampuksille ja matkustaminen

Ruoka

Jäte

Vesi

Muu(t). Mihin? (avoin)

Mainitse 3–5 ehdotusta toimenpiteistä, joilla voitaisiin edistää kohdassa 8 valitsemiasi ympäristöasioita.

(Avoin kenttä)

Muita kommentteja?

(Avoin kenttä)

Kiitos osallistumisesta!

Jos haluat osallistua elokuvalippuarvontaan osallistujien kesken, ole hyvä ja jätä sähköpostiosoitteesi.

(Avoin kenttä)

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN
JULKAISUJA

MYyntI JA JAKELU

Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjasto
PL 207, 40101 Jyväskylä
Rajakatu 35, 40200 Jyväskylä
Puh. 040 552 6541
Sähköposti: julkaisut@jamk.fi
www.jamk.fi/julkaisut

VERKKOKAUPPA

www.tahtijulkaisut.net

jamk | Jyväskylän
ammattikorkeakoulu

**Jyväskylän
ammattikorkeakoulu**

PL 207, 40101 Jyväskylä
Rajakatu 35,
40200 Jyväskylä
Puh. +358 20 743 8100
Fax. +358 14 449 9694

jamk.fi

JAMKin julkaisut tutkittua tietoa sinulle.

Tämä julkaisu käsittelee Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille tehtyä kyselyä, jossa selvitettiin opiskelijoiden näkemyksiä kolmeen asiaan: Mitkä asiat opiskelijoiden omassa arjessaan aiheuttavat eniten ympäristövaikutuksia? Entä ammattikorkeakoulun toiminnassa? Ja mitä ammattikorkeakoulun pitäisi tehdä ympäristöasioiden edistämiseksi? Vastaukset avasivat uusia ja innovatiivisia näkökulmia ympäristötyöhön sekä nostivat esiin joitain jo tunnistettuja haasteita ammattikorkeakoulun toiminnassa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu on jo vienyt esimerkiksi ruokapalveluun ja jätteiden kierrättämiseen liittyviä avauksia käytäntöön.

Kysely toteutettiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun kestävän kehityksen työryhmän toimeksiantona osana Opetus- ja kulttuuriministeriön vuosina 2018–2020 rahoittamaa Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin (KiertotalousAMK) -hanketta.

ISBN 978-951-830-590-6

jamk